

BRASSOI LAPOK

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓHIVATAL, NYOMDA
BRASSÓ, KAPU-ÚTCA 64-66. SZÁM

POLITIKAI NAPILAP

TELEFONSZÁMOK: SZERKESZTŐSÉG 177 és
677 SZÁM - KIADÓHIVATAL 82 és 677 SZÁM

ELŐFIZETÉSI DÍJAK: Brassóban egy óra 70 lej
negyedévre 190, félévre 380, egy évre 690 és 10 lej kézbesítési
díj. - Vidékre postai küldéssel 80, 220, 420 és 800 lej
Külföldre negyedévre 370, félévre 720, egész évre 1400 lej

FŐSZERKESZTŐ
SZELE BÉLA dr.

HÍRDETESEKET Brassó kivételével kizárólag a PUBLI-
CITE RADOR BUKAREST, Strada Berthelot No. 1, vagy annak
fiókjai vesznek fel. APROHÍRDETESEK közvetlenül a kiadóba
küldendők vagy bármelyik bizományosunk utján is feladhatók

Az erőszak jegyében

Szerzetesi iskolában csak románul szabad tanítani — Az óvódákban megszüntették a felekezeti oktatást

BRASSÓ. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Az erőszak és hazugság uralma dühöngése tetőpontjára érkezett; Anghelescu immár markolatig nyomta bele hatalmi sovínizmusába mérgezett törét a magyarság lelkébe, kulturájába. Durván felrugva azt a megállapodást, melyet a magyar egyházak vezetőivel nemrég kötött, megtagadva és megcsúfolva a saját és minisztertársai valamennyi lojalitási ígéretét, s hazai, nemzetközi és erkölcsi törvényekkel kihívóan dacolva, legutóbb olyan rendelkezéseket tett, melyek az anyanyelven történő oktatásra és nevelésre halálos csapást mérnek.

Ime a róla szóló megdöbbentő és felháborító híradás:

Bukarestben Anghelescu miniszter elnöklésével értekezlet volt, melynek eredményeképpen a miniszter a következő rendelkezéseket tette:

Pedagógiai abszurdum

Az összes állami iskolákban minden osztályba haladéktalanul bevezetendő a regátbéli tanterv.

Aki a hetedik életévét be nem töltötte, annak a végzett tanéve nem számítható be.

A felekezeti elemi iskolákban azonnal bevezetendő a román nyelv és pedig az első és második osztályban napi két órán a román nyelv, beszéd és értelemgyakorlat; a harmadiktól felfelé a földrajz, történelem, alkotmánytan, román nyelv.

Ezzel érvényét veszti az a februárban kelt miniszteri rendelet, mely az elemi iskola első és második osztályára nézve kivételeket engedett.

A kiüldözött magyar nyelv

A szerzetesi iskolák minden osztályába az összes tantárgyakra nézve azonnal bevezetendő a román nyelv.

Szerzetesi iskolának tekintenek minden iskolát, melyben apácák, szerzetesek, vagy bármely rendhez tartozó tanerők tanítanak, még ha csak alkalmazottak gyanánt is.

A kormány az óvódákban nem ismer felekezeti oktatást, hanem elrendeli, hogy az összes óvódákban azonnal bevezetendő a román nyelvű oktatás.

Ugyancsak a most tartott értekezlet eredményeképpen elrendelte a miniszter, hogy 1925 januárjától az a tanerő, aki heti 28 óránál többet tanít, külön díjazásban részesítendő.

El a regátba!

A románul nem tudó óvónőket három havi fizetésük előlegezésük mellett a regátba teszik. Az illetők megtarthatják állásukat, ha visszatérésük után teljesen bírják a román nyelvet.

A felekezeti képzőt végzett növendékek a regátban kaphatnak állást, hogy ott az állam nyelvét megtanulhassák.

A felnőttek oktatása a 18 éves életkorig kötelező.

Azok a tanerők, akik tanításra nem alkalmasak, a nyugdíjtörvény megalkotásáig elapfizetésük husz százalékát és egyéb járandóságukat kapják.

Az 1921 óta előlépett állami tanítók

kötelesek utólag letenni az előírt vizsgákat.

A rombolds szelleme

Eddig a miniszteri rendelkezések anyaga. Tehát a román nyelvi tanítás az elemi iskolában végig, a legapróbb gyermekeknél, akik még anyanyelvükön olvasni és írni sem tudnak, napi két órában. Es az Apponyi rendelethez volt az erőszak, a barbárság, a sovínizmus, a világrendítéssérelem!

A szerzetesi iskolákban teljesen eltörülve a kisebbségi nyelven való oktatás. Csak románul, kizárólag románul szabad tanítani és tanulni magyar és német iskolamestereknek s tanulóknak.

Az összes óvódákban megszünteti a miniszter a felekezeti jelleget, (de csak a kisebbségi s tán csak a magyar felekezeti jelleget) s a teljes román nyelvű oktatást rendeli el.

Az óvónők és képzőiskolai növendékek regátba való áthelyezése a mai életkörülmények és a hazai adminisztráció mellett a büntető és sorvasztó száműzetés jellegét viseli magán.

Es ez a gessleri önkény és üldöző szellem akkor tobzódik a legvadabban, mikor a nemzeti kisebbségeknek a kormány iskolapolitikája miatt való végső elkeseredésével nemcsak az ellenzéki, de a kormánypárti sajtó foglalkozott. Sőt amikor még liberális képviselők is magukévá tették a kisebbségek jogos panaszait s amikor maga a Viitorul kormánylap írta a napokban, hogy minden nemzetiségnek le-

hetőséget kell teremteni, hogy szabadon fejleszthesse kulturáját, ha az állam törvényt tiszteletben tartja. No, gyönyörűen fejlesztheti szabadon.

A magyar egyházak tiltakoznak

Anghelescu újabb rendelkezései vilámcsapásként hatnak a végre belátást, kíméletet, méltányosságot és igazságosságot remélő hangulat közepett.

Egyházi körökben különösen kínos meglepetést keltett Anghelescu rendelete, mert a miniszter és az egyházak képviselői közt nemrég létrejött megállapodás szerint az egyházi főhatóságok rendelkezése alatt álló iskolák minden tekintetben egyenlő elbánás alá esnek a többi felekezeti iskolával.

Az egyházak képviselői különben, — mint a Brassói Lapok értesül — nem fogják engedni, hogy a kormány a nemrég létrejött megállapodásokat egyoldalúan felborítsa.

A szatmári zárda veszedelme

Az Anghelescu-féle jogfosztó rendelet illusztrálásául szolgálhat az a minden kritikán aluli durva intézkedés, mely a szatmári kitűnő szellemben vezetett román. kat. zárdaiskolát sujtotta.

Szatmári tudósítónk távirati jelentése szerint a miniszter a szatmári zárdat szerzetesi iskolának minősítette és elrendelte, hogy az összes tantárgyakra nézve vezessék be a román nyelvű oktatást.

A magyar nyelvű oktatás letéteményese messze vidéken ép e zárda volt. Nemcsak kiváló tanításmódja, de nevelő ereje is vonzotta a növendékeket. De persze utjában áll a miniszter romanizáló törekvésének, lehetetlenné kell tehát tenni.

Bukás küszöbén a liberális kormány

Titulescu és Oromolu előtérben — Új választások után parlamentáris kormányzat

BRASSÓ. (A Brassói Lapok munkatársától.) Osz van és zörög a haraszt. Es aligha zörög hiába. A kormányválságról mind több, mind valószínűbb híreket kavar föl a politikai szél. Averescu tirzeusi jóslása, Dragosák akciója, a nemzeti párt halálos elszántsága, Vintilla újabb kudarcja, Oromolu állásfoglalása, a nyomasztó gazdasági válság, a nemzeti kisebbségek ügye a nemzetközi fórumon, besszarábiai bandabetérek stb. pozitív jelleget adnak a kormány krízisének.

Bukaresti politikai körökben, mint a Dimineata és Adeverul értesülnek, a mostani liberális kormány uralma már csak rövid idő kérdése.

Beavatott politikai körök, a királyi udvarbói származó értesülés alapján arról tudnak, hogy öfelsége megoldást keres ama krízis gyógyítására, melyen az ország jelenleg át megy.

Ezek a körök határozottan állítják, hogy mielőtt a mostani kormány megszavazta a költségvetést és az új választójogi törvényt, Bratianu Jonel azonnal visszavonul és kevésbé exponált egyénekből új kormány alakul, melynek mégis két markánsabb alakja volna: Titulescu volt néppárti pénzügyminiszter, a jelenlegi londoni követ, és Oromolu, a Banca Nationala kormányzója. Az előbbi a külügyi, az utóbbi a pénzügyi tárcát venné át.

Ennek az ilykép megalakulandó kormánynak ezek volnának a feladatai: A jelenlegi külpolitikát, főképp a leszerelés és jóvátétel irányelvei alapján kellene folytatni. A gazdasági válságot külföldi kölcsön után meg-

szüntetni, amely feladat megmagyarázza Oromolu ismert állásfoglalását is. Szabad választások, melyek megadnák a lehetőséget rá, hogy egy igazán alkotmányos jellegű parlamentből alakuljon valódi alkotmányos kormány. E tiszta választásokon a nemzeti kisebbségek is érvényesülhetnének, s eredményük gyanánt a parlamentben apró-cseprő töredékek helyett nagyobb és homogénebb pártok foglalnának helyet.

Siettetik ezt a változást a pénzügyi krízisen kívül belpolitikai nehézségek is, melyeknek a megoldási kulcsa nincs a jelenlegi kormány kezében.

A válságról és az új kormány lehetőségéről szóló híreket a kormánypárt részéről eddig nem cáfolták meg.

Magyar népszövetségi liga Csehországban

PRAGA. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A magyar ellenzéki pártok sajtóirodájának jelentése szerint a belügyminiszter jóváhagyta a csehországi magyar népszövetségi liga alapszabályait. A liga a Felvidék nagyobb városaiban fiókot szándékozik felállítani. A liga nem politikai szerv. Célja az, hogy a kulturális kapcsolatokat kiterjessze és hogy az államok szolidaritása érdekében fejtsen ki működést.

A lej Zürichben
nyitáskor 2.70

A brassói román iskolákat a román állam segélyezte a magyar uralom alatt

A brassói görögkeleti egyházközség levéltárának titkai — Az Anghelescu féle magyarfaló iskolapolitika a történelem keresztívize alatt — A három brassói román iskola megalapítása, szabad fejlődése és virágzása

NAGYVÁRAD. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A magyarnak, aki a bekövetkezett nagy változások ismeretével háta mögött Brassót, az egykori virágzó határvárost meglátogatja, a várossal kapcsolatosan feltétlenül Anghelescu miniszter ismeretes magyarfaló iskolapolitikája jut eszébe. Nem véletlenül arra gondol, hogy a közoktatásügyi miniszter vezérkara, mikor kisebbségi iskoláinkat, egymásután lezáratta, Apponyinak és más magyar minisztereknek «barbárizmusára» hivatkozik és ezt csak azért teheti, mert nem ismeri az erdélyi román iskolák történelmét. Ha ugyanis saját iskoláinak és templomainak történelmével tisztában volna, bizonyára más véleményről vallana és talán a magyar iskolák számára is több nyugalom jutna osztályrészül.

A mindennapi élet robotja elől menekülve a múlt hetekben Brassó tájékára sodort a tudásvágy. Elkészáltam az öreg virágzó városban és anélkül, hogy bárkit is megszólítottam volna, járókelői közül, emlékezetemben feljuttattam azokat a lapokat, melyeken Brassó történelmének adatait jegyeztem fel álmatlan éjszakák lázas studiumai alkalmából egykoron s úgy találtam, hogy gazdagabb lettem. Esti sétám alatt elvonult előttem az öt-tani román iskolák története, mely tele torokkal hirdeti, hogy

Anghelescu miniszter vezérkarának nincsen igaza

Hirtelenében azt gondoltam, hogy levelet írok, melyet személyesen fogok átadni Anghelescu miniszternek, de aztán felhagytam ezzel a fantasztikus ötlettel és most megelégszem annyival is, ha itt felhívom a brassóiak figyelmét arra, hogy körükben felbecsülhetetlen értékű történelmi igazságok hevernek és ha kisebbségi iskoláinkért vívott harcunkban egyszer kifogynának az érvekből, ezeket mindenkor elővehetik...

A román kultúra szabad fejlődése Brassóban

Brassó görög keleti román lakossága a város előnyös fekvése folytán, mely a várost alkalmassá tette arra, hogy annak idején a magyar állam és a román fejedelemségek között időnként szépen virágzó kereskedelmi forgalmat lebonyolítsa, már a XIV. században meglehetősen anyamódra tett szert. Sőt Brassó külvárosában, az ugynevezett Bolgárszegen (Schei) már a XV. században épített egy templomot, amelyet Szent Miklósról neveznek el. Ez a templom Erdély egyik legrégebben épült görög keleti temploma és azt bizonyítja, hogy Brassó, melynek területén a magyar Forró Miklós, a szász Hirschler Lukács, és Benkner Hans nyomdáiban Coresinek, a Targovisteből ideédesgetett görög keleti diákonusnak román könyveit kiadták, nem vádolható nemzeti türelmetlenséggel.

Anghelescu tanácsadói — akik köz tudomás szerint erdélyi származásúak — tudhatnák, hogy Coresi diakonus műveit, melyek a román könyvnyomtatási emlékek között a legrégebbiek sorában állnak, Brassó város tanácsa adatta ki.

Ez tehát nem úgy viselkedett a román kultúrával szemben, mint ahogy most minket elintéznek.

A bolgárszegi Szent Miklós templom oltalma alatt indul Brassóban gyors lendülésnek a románok kulturális élete is. Farsching jezsuita páter Nova Dacia című munkájában 1743-ban már azt írja, hogy

«a templomnak különböző maga alapította iskolái is vannak.»

Tekintettel pedig arra, hogy Brassóban ezidőtájt sok macedon és görög származású kereskedő élt és mert Havasalföldön és Moldvában, mely fejedelemségekkel a brassói kereskedővilág összeköttetésben állott, a görög volt az uralkodó nyelv, a Szent Miklós templom iskolái a románon kívül a görög nyelvet is tanították.

Az iskolában sokáig egyáltalán nem adtak elő magyar nyelvet

s azt a némettel együtt csak akkor vezetik be a kötelező tantárgyak sorába, mikor 1787-ben II. József türelmi rendeletének enyhítő hatása alatt az erdélyi kormány felszólítására Brassó város tanácsa és a nagyszebeni püspök egy három osztályból álló román felsőiskolával ajándékozta meg a görög keleti egyházközséget, mely iskolát Wallachische Normal-Schule név alatt ismernek az akkori előljáróság iratai.

II. József 1781-ben megszünteti a százasoknak azt a jogát, hogy Brassó belvárosában csak ők építhessenek házakat s ekkor a külső városrészekből beözönlő románság és görög csoport 1787-ben a belvárosi Szent Háromság templomot építi fel, mellyel kapcsolatosan 1834-ben új iskolát is alapítanak. Ebben az iskolában a román kereskedők kezdetben kiviszik azt, hogy tanulói első sorban kereskedelmi oktatást kapjanak és igyekeznek a román nyelvű kereskedelmi tankönyveket is beszerezni. Ebből az iskolából fejlődik ki idővel a felsőkereskedelmi iskola, a Szent Miklós templom mellett létesült két iskolából pedig a főgimnázium és az alreál.

A külföldi szubvenciók

Szenzációs és nagyjelentőségű tény az is, hogy

ezeket az iskolákat nagyjából a román fejedelemségekből behozott pénzekben tartották fenn.

Ajánljuk ezt a történelmi igazságot a közoktatásügyi miniszter kamarillájának figyelmébe.

Alkalmunk volt ezeknek a román iskoláknak mecénásait név szerint megismerni, s az alapítólevelek tulajdonosainak sorában találjuk Aron moldvai fejedelmet, aki 12000 ezüstforintot, István György moldvai fejedelmet, aki 8000 ezüstforintot, Antal havasalföldi vajdát, aki 1669-től kezdve legeltetési jogot, Cantacuzin Serban havasalföldi fejedelmet, és Ghica Gergely moldvai fejedelmet, aki 8000 kis ezüstforintot adományozott a brassói Szent Miklós templomnak iskolafenntartás céljaira.

Mindezekre azt mondhatják az Anghelescu-féle iskolapolitika értelmi szerzői, hogy magánadományok voltak. A történelem azonban azt is tudja, hogy

a Szent-Miklós-templom és két iskolája a román államtól is élvezett különböző címen segélyeket.

A brassói görög keleti egyház levéltárában őrzött okiratokból kitűnik, hogy a hitközség 1859-ben felkereste Cuza Sándort, az egyesült román fejedelemségek élén álló román fejedelmet és kérte, hogy «tekintettel a román gimnázium válságos helyzetére», utaltassa ki az állampénztárból azokat az évi segélyeket, melyeket a havasalföldi vajdák ígértek meg a brassói templomnak és iskoláknak. Ennek a kérvénynek alapján a moldovai törvényhozó testület 1860 július 28-án 15000, a havasalföldi törvényhozótestület pedig 1861. május 15-én 15750 régi lejt szavazott meg a brassói Szent Miklós templomnak és az oltalma alatt funkcionáló két román is-

kolának támogatására. A brassói gimnázium ezekből a szubvenciókból biztosította fennállását, nem is említve azt a 2100 forintot, melyet 1876-tól Brassó városától kapott a reáliskola.

A magyar kormány jóakarata és a külföldi államsegély

A brassói Szent Miklós templomnak és iskoláinak a román állam részéről élvezett szubvencióját magyar oldalon legelőször a «Közérdek» c. napilap tette szóvá 1875 februárjában. A lap figyelemreméltó cikkére Treffort Ágoston, az akkori magyar vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletet adott ki, melyben megtiltotta, hogy a magyarországi tanintézetek, egyházak és hitfelekezetek idegen államoktól anyagi támogatást kapjanak. A Szent Miklós templom mindezek ellenére tovább élvezte a román állam pénztárából kapott szubvenciót.

Vlassics Gyula dr. 1898-ban hangsúlyozottan újra megtiltotta, hogy a brassói görög keleti templom és iskola közvetlenül pénzeket vegyen fel a román államtól, és az ügynek, valamint az alapító és adományozó leveleknek megvizsgálása vegett egy bizottságot küldött le Brassóba. A vizsgálat eredménye az lett, hogy a magyar kormány megegyezett a román kormányhatóságokkal és ezek a Szent Miklós templomnak és iskoláinak adott 35086 kor. évi államsegélyt megvonták, de a magyar állampénztárban elhelyeztek 902151 koronát, melynek kamatait a magyar vallás és közoktatásügyi miniszter évente a brassói görög keleti egyházközség plébániai bizottságának adta ki. Sőt azt is megengedte a magyar kormány, hogy

a román állam ezuttal 108,258 kor. 15 fillért ajándékozzon a Szt. Miklós templomnak és iskoláinak

Nem folytatom. Akinek füle van, megnaftja, amit a történelem ordít fülünkbe. a jogegyenlőségről példálózgatva, s ha szeme van, meglátja, hogy Anghelescu miniszter rejtekből lövöldöző tanácsadói nem ismerik, vagy elfeledték a történelmet. Pedig a történelmi időkben ennek ismeretére nagy szükség van.

Keresztury Sándor.

Vagonszámra lopott a szatmári fűtőházi főnök

Ujabb adatok Cioc ellen

SZATMÁR. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Nemcsak Szatmár, hanem egész Erdély közvéleményét is még mindig Cioc fűtőházi főnök panamája tartja lázban. Napról-napra újabb adatok kerülnek nyilvánosságra és újabb részletei derülnek ki a nagyszabású panamáknak. Így újabban megállapítást nyert, hogy a szatmári fűtőházban nagyobb apparátussal dolgoztak dísz tárgyak készítésén, mint a hibás mozdonyok kijavításán. A vasút pénzén és anyagával készült dísz tárgyakon Ciocnak százazrekre menő jövedelme volt úgy, hogy rövid időközökben két házat is vásárolt magának.

A megelőző vizsgálatok nem tudtak adatokat produkálni Cioc ellen, mert a vasuti fűtőház magyar munkásai nem mertek ellene vallani. Ha valamelyik magyar alkalmazott mégis megsokalta Cioc fosztogatásait és szólni merészkedett, azt a jeles főnök irredentizmussal vádolta meg és nem nyugodott addig, míg ki nem üldözte a vasuttól.

Az utóbbi napokban számos vasutas és kereskedő ellen újabb súlyos bizonyítékok merültek fel. A lopásokat ötödik esztendeje folytatja Cioc, aki vagonokra menő vasuti anyagot hordot el szatmári kereskedőkhöz.

(*) A F. S. S. R. labdarugó szakosztálya központ, bizottságának általános szabályai hiteles magyar fordításban megjelent és kapható a Brassói Lapok könyvosztályában. Minden futballal foglalkozó ember el kell olvassa ezt a könyvet. Ára 20— lej.

Bonyodalmak Budapesten a szolnoki ítélet miatt

BUDAPEST. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A miniszterelnök Budapestre való megérkezése után nyomban fogadta Rakovszky belügyminisztert, akivel hosszabb megbeszélést folytatott a csongrádi ítélettel kapcsolatos eredményekre vonatkozólag. Megbeszélés után a belügyminiszter kijelentette a MTI-nak, hogy megvitatta a miniszterelnökkel a csongrádi ítélet következményeit. Együtt közölte vele álláspontját is és kijelentette, hogy ha helyesek a tárgyalások lefolyására és az ítélet indokolására vonatkozó tárgyalások, akkor a jogrendért lehetetlen továbbra is vállalni a felelősséget.

A megjelent tudósítások szerint a hatóságok közegeknek a vádlottakkal szemben tanult magatartása, továbbá az ítélet indoklásának kitételei, végül az a körülmény, hogy a bíróság a hatóságok hivatalos megállapításait és a hivatali közegek eskü alatti vallomását valótlannak jelentette ki, a legnagyobb mértékben alkalmasak a magyar rendszert hatóságok tekintélyének aláásására. Ha hasonló esetek megismétlődése ellen nem biztosítanak megfelelő garanciákat, akkor a belügyminiszter nem vállalhat felelősséget a történésekért. A belügyminiszter egyúttal kijelentette a Nyolcórás Újságnak, hogy valóban a sajtóban megjelent ama híresztelések, melyek politikai komplikációkat helyeznek a bíróságra Csongrád miatt.

Meggyilkoltak és kiraboltak egy gazdálkodót

ZILAH. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Megdöbbentő gyilkosságot fedeztek fel tegnap egyik szilágy megyei kisközségben. A gyilkosság szálai egy hónapra vezethetnek vissza, amikor egy zilahi gazdálkodó nyomtalanul eltűnt és most a nagyerdőben megtalálták hulláját.

Délcze Ferenc harminckét éves nővérét zilahi gazdálkodó, még augusztus végi ökörvásárlás céljából elment a sárosi vásárra és tizenkilencezer lejt vitte magával. Hozzá tartozói elindulása előtt figyelmeztették Délczezt, hogy ne induljon gyalog, de Délczeg hajthatatlan maradt és kijelentette, hogy a Zálnok melletti hutatelepre megy, mert azt hallotta, hogy ott olcsón vásárolhat. Délczeg el is indult s azóta hozzá tartozói nem látták.

Rokonai a rendőrségen bejelentették a kitérését, azonban egy hónapi nyomozás után semmi eredményt nem tudtak elismerni, míg tegnap fordulat állott be az ügybe. A csobolyi csendőrség ugyanis megtalálta Délczeg Ferenc hulláját a nagyerdőben. A nyomozást ezután még nagyobb erővel indították meg és a nyomok a zálnoki hutatelepre vezettek, ahol néhány nappal ezelőtt a telepesek házánál erős hullaszagot éreztek. A hutatelepen is lefolytatták a nyomozást és a telepesek egyik hullafőző üstjében granus nyomot találtak.

A nyomozó csendőrök azt hiszik, hogy a hutatelepen megölték és kirabolták Délczezt, majd hulláját a nagyerdőbe cipelték.

Minden magántulajdon elkobzása barbarizmus

STOCKHOLM. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Most fejeződött be a nemzetközi jogszövetség harmincharmadik kongresszusa. A kongresszus egyik alfeladata a magyar Baumgarten egyetemi tanár volt. A kongresszus foglalkozott a kisebbségek védelmével is. Elfogadták Magyar Gézának idevonatkozó javaslatát, melynek ez a lényege: A népszövetségnek nem kell megfelelő eszköze a kisebbségek védelmére. Ezt a jogot akként kell értelmezni, hogy ne csak a népszövetségi tanács tagjai, de a népszövetség bármely tagja kérhesse a sérelmek megvizsgálását. Ugyancsak javasolta Magyar, hogy a kongresszus küldjön ki külön bizottságot a kisebbségi sérelmek megvizsgálására. A javaslatot elfogadták. A kongresszus kimondotta még, a kisebbségi kérdéssel kapcsolatban, hogy minden magántulajdon elkobzása barbarizmus, amely a kisebbségek elítélendő.

A politikai helyzet Magyarországon

Szélcsend a politikában — A házzsabályrevízió küszöbén — A fővárosnak olcsó élelemmel való ellátása

BUDAPEST. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A magyar politikai pártok körében — noha néhány nap választ el bennünket a parlament új ülésszakának a megnyitásától — szélcsend honol. Bethlen István gróf miniszterelnök még mindig nem vette át hivatalát a kormányzó párt tagjainak elenyésző része időzik jelenleg a fővárosban s az ellenzék frontján is csak halványan bontakoznak ki az aktuális eseményekkel szemben követendő politika és taktika körvonalai.

A pénzügyminiszterium elkészült a tervezett takarékpénztári bizottság előkészítő munkálataival. A bizottság tagjai a kormány és a 33-as pénzügyi ellenőrző bizottság tagjain kívül az egyes miniszteriumok kiküldöttjei és célja, hogy a szanálás programjával összhangban az állami élet minden vonalán megvalósítsa a takarékpénztári elvét, figyelemmel arra, hogy az állami igazgatás szervezetének arányban kell lennie az ország területével. Ennek a programnak megvalósítása újabb személyi redukciót tesz szükségessé, s a bizottság még októberben megkezdte az irányu működését.

Az egységes párt október 5-én értekezletet tart, amelyen, hír szerint, már bemutatják a kormánynak a házzsabály revíziójára vonatkozó javaslatát. Ez a hír ellenzéki körökben bizonyos idegességet kelt, egységespárti részről azonban nem hiszik, hogy a javaslat megszavazása nagyobb nehézségekbe ütközne, annál kevésbé, mert az ellenzék ke-

resztény frakciójában szintén meg van a hajlandóság a mai szabályok megszigorítására. Megindulnak a tárgyalások az utódállamokkal való megegyezés dolgában is. Így legközelebb folytatni fogják a Magyarország és Jugoszlávia között függő kérdéseknek végleges szabályozására a nyáron megkezdett tárgyalásokat s a magyar bizottság, Wodianer Rezső rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter vezetésével már a legközelebbi napokban Belgrádba érkezik.

Komoly intézkedések történtek végül a főváros élelmezésének biztosítása és az ellátás olcsóbbá tétele dolgában. A minisztertanács mint már jeleztük, péntek esti ülésén foglalkozott Rupka Ferenc kormánybiztos javaslatával, amelyeket a fővárosi drágaság leküzdése céljából tett. A javaslatok elsősorban a fővárosba irányított élőállat és zsir árát akarják csökkenteni tarifális kedvezmények kiadásával és hír szerint az agrárvámok felfüggesztését is kéri. A kért kedvezmények közül a tegnapi minisztertanács megadta a tarifa mérséklést, úgy, hogy a Budapestre irányított élőállat és zsirküldemény ezentúl harmadik százalékos tarifamérséklést élvezhet. Az agrárvámok felfüggesztésének terve bizonyos nyugtalanságot keltett gazdasági körökben, ahol most, hír szerint, ellenakcióra készülődnek azzal a megokolással, hogy az agrárvámok elengedése járultak annak idején ahhoz, hogy a mezőgazdaságban szükséges és belföldön gyártott iparcikkeket magas vám védhesse.

Liberális megértés — saját érdemeikkel szemben

Hivatalos népgyűlés Buziásfürdőn — Constantinescu lelkesen dicséri önmagát — Nem volt szükség különvonalokra

BUZIASFÜRDŐ. (A Brassói Lapok munkatársától.) Buziásfürdőn, ugyanott, ahol a nemzeti párt tartotta nemrég kongresszusát és éles kritika tárgyává tette a kormányzati rendszert, vasárnap a liberális párt temes-torontáli tagozata tartott nagygyűlést — mintegy ellensúlyozni akarván a nemzeti pártiak akcióját. A gyűlésen Constantinescu földművelésügyi miniszter és Ciceianu földművelésügyi államtitkár is megjelent.

Jellemző, hogy a temesvári pályaudvaron külön vonatot állítottak be Buziásra, mivel arról volt szó, hogy Temesvárról ezeken fognak lerándulni Buziásra. Ezenkívül a rendes buziási szerelvény is meg volt erősítve. A külön vonatra azonban nem volt szükség, mert Temesvárról kevesen indultak Buziásra.

A közgyűlést Cosma volt miniszter, a liberális párt temes-torontáli tagozat elnöke nyitotta meg. Számtalan beszéd hangzott el, amelyekben a liberálisok öndics-himnuszokat zengtek, s tömjéneztek önmagukat. Ciceianu államtitkár és tárca nélküli miniszter arról beszélt, hogy a kormány, állandó kontaktust tart fenn a néppel. Az agrárreformot olyan mértékben és olyan formában hajtották végre, mint sehol másutt Európában. (!) Tizenegymillió hold földet osztottak ki az igényjogosultaknak, parasztságnak, templomoknak és iskoláknak. (Mennyit kaptak ebből a kisebbségek?) Temes-Torontál megyében 250 ezer holdat sajátítottak ki. Ebből 40 ezer holdat telepítési célokra tartalékolnak.

Constantinescu miniszter beszédét azzal kezdte, hogy 800 ezer hős halt meg a nemzeti eszméért a csatatéren. Az eredmény pedig az, hogy Románia ma a Dnyesztertől a Tiszáig terjed. Nem a szép szavak, hanem a tettek beszélnek. A liberális pártnál nincs demokratikusabb párt. (!) A nemzeti párt azt hangoztatja, hogy a népet a népen keresztül kell kormányozni. Hát nem tesszük-e mi is ezt? — kérdezte a miniszter. Nem e mellett szólanak a liberális kormány tettei? Az agrárreformot nem a nép kedvéért csinálták-e? Hétezer iskolát állítottak fel. Két milliárd lej pénzt és egy milliárd lej értékű anyagot áldoztak erre a célra. (Az áldozat terheit pedig a falusi nép viseli. Szerk.) Ez nem az oligarchia, hanem a nép kedvéért történt.

Románia még ma sem kapott jóvátételt, de a liberális párt által már 400 millió lejt fizettek ki hadikárpótlásokra.

— Ami az adókat illeti, tegye mindenki kezét a szívére — mondta a miniszter — és vallja be, hogy kevesebbet fizet mint két évvel ezelőtt. (Ezt valószínűleg a liberális urakra mondta, a többiek nyögnek az adóterhek miatt. Szerk.) Kritizálni mindig lehet. Hol nem fordulnak elő viták? De azt kívánja a liberális kormány, hogyha a kormány, mások kezébe jut (hát ez mégis lehetséges!), azok olyan emberek legyenek és úgy dolgozzanak, mint ők. Maga az Ursten is hat nap alatt teremtetted a világot, a hetedik napon kifáradt és pihenésre volt szüksége. A liberálisoktól sem lehet mindent egyszerre kívánni. Ha a kormány visszatekint eddigi működésére, elégtételül szolgál az, amit létrehozott. Így első sorban ők hozták létre az alkotmányt. (!) A külpolitikát illetően is szép eredményeket ért el a kormány. (Miért nem idézi a külföldi gazdasági lapokat?) A királyt külföldi útján mindenütt, mint egy jelenléte, állam fejét fogadták. Románia minisztereit a külföldön mint egy nagyhatalom képviselőit fogadták. (Csak kölcsönt nem adnak nekik!)

A kisebbségekkel szemben megértéssel viseltettek. (!!!) Érdekeik elé akadályokat nem állítanak. A kisebbségektől csak az állam egységének és integritásának tiszteletben tartását kívánják. A kisebbségek a törvények keretein belül megtalálják előmenetelük alapjait, valamint fejlődésük lényegét. Remélik ezzel szemben a kisebbségektől az állam, minden intézményének tiszteletben tartását.

A kongresszus ezek után határozati javaslatot fogadott el, amelyben a jelenlegi kormány kül- és belpolitikai aktivitását teljes elégtétellel méltányolja. Kívánja a kongresszus, hogy a kormány az ország javára még sokáig kormányozzon. (?)

Bratianu Jonel Bécsbe utazik

BUKAREST. (A Brassói Lapok munkatársától.) Bratianu Jonel kormányelnök október 7-én Bécsbe utazik, ahol látogatást fog tenni Seypel Ignác dr. szövetségi kancellárnál.

Homéroszénál régibb világ nyugszik a Székelyföld alatt

Egy sepsiszentgyörgyi tanár kideríti, hogy milyen házaí voltak Erdélynek Kr. e. 2500 évvel — Egy óra a székelység kincsesházában — Amikor bölény járkált Szentgyörgy környékén — A háromszázéves szakácskönyv

(A Brassói Lapok munkatársától). Erdélyi magyar újságíró és erdélyi magyar újságolvasó nézőpontjából elfogyhatatlan érdekességű riporttörténet a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum. Egy óra hosszúságú háromszékfelmérés székelyföldi időztem, elmentem a Múzeumba, megírni, hogy mi benne a mulhatatlan aktualitás, a hervadatlan, gyüretlen frissesség, ami érdekli belőle az olvasóvalakit, aki a vén pergamentek között is csak a dolgok kimúlt lelkét, és érdekességét kutatja.

A mesekastély

A székelység felső kincsesházának története közismert, 1875. évben alapította özv. Cserey Jánosné, Zathureczky Emilia attól az olthatatlanul mélyreható vezéreltetten, hogy a székely népben tökéletesen épüljön ki a mult tradíció iránti kegyelet, mondván, hogy egy nemzetnek a jelensége és jövője a mult fundamentumán épül fel. A múzeumot, mint magánalapítványt ezért a nemes adományozónő két évvel később az összes székelység közönségének közvagyonának ajándékozta fel, s kikötötte, hogy az intézmény a Székely Nemzeti Múzeum címet viselje, székhelye Sepsiszentgyörgy városa legyen s a múzeumi választmány tagjai Háromszék, Csikvármegye és Udvarhelyvármegye népéből választassanak. Közben annyira felgyarapodott a székelység multjára vonatkozó emléktárgyakból álló anyag, hogy 1879. év tavaszán megtörténhetett a már 10.000 darab-ból álló klasszikus érdekességű múzeumi gyűjtemény átszállítása Imecsfalváról Sepsiszentgyörgyre, ahol 1911—1914. évek között, éppen a világcsata előestéjén a levegős, nyilegyenes Alsósétányon elkészült a kincstár új otthona, egy mesés tökéletességű, poézist lehelő, ódon erdélyi várkastélyok stílusában épült, izléses, monumentális szépségű épület Koós Károly artiztikus tervezésében s mindenekfelett a pazar palota rendeltetésének lendületes karakterét is kifejezésre juttatva. Epén jó, hogy az építkezés pontot nyert és a beköltözés megtörtént, mert a világháború így csak az értékes múzeumi anyag elrendezését szakitotta félbe. Ma már — mondhatni — rendben van a múzeum, úgy, hogy utolérhetetlen lelki passzió körülsetálni benne.

A király és a miniszterelnök is látta a múzeumot

Az első felírás: Könyvtár és olvasóterem.

Először is beírom a nevem a látogatási naplóba. A múzeum rendtartása értelmében minden látogatónak a neve bekerül ebbe a könyvbe.

Lapozgatok benne. Az érdekes személyiségek aláírása piros ceruzával meg van jelölve, így hát

könnyen megtalálom Ferdinánd király aláírását, aki 1920-ban járt a múzeumban s környezete előtt a műértők igazi elragadtatásával szólott a látottakról.

A román politikai világ reprezentánsai közül Brătianu Jonel kormányelnök, Duca S. külügyminiszter, N. D. Chirulescu közügyügyi miniszter, Anghelescu közoktatási és Lepadatu kultuszminiszter neve is szerepel a látogatók könyvében. A publicisták közül Costa Pătru, a román poéták sorából Radu Cosmin tartotta érdekesnek megtekinteni a múzeumot. Tavaly Sir Willosughby Dickinsen a genfi népszövetség londoni főtitkára, továbbá Alexander Ramsay, a nemzetek szövetségének londoni titkára, s végül dr. Walter A. v. Burg svájci diplomáciai ügyvivő is ellátogatott a múzeumba.

A könyv fanatikusait nyilván az emelet, villannyal világított és a roskadásig tömött könyvtár foglalkoztatja leginkább. A negyedmilliónál több darab-ból álló könyvtárban számos ősnymtatvány és kódex akad, közöttük az Apor-kódexek a legismertebbek, történelmi sorrendben a hetedik kódexünk, a tizenharmadik században íródtak valamely kitudja hova tűnt moldvai kolostorban. A polcokon sok 1711-beli ősnymtatvány pihen, közöttük jogi munkák, biblia-fordítások, elsőkelő székely családok nemesi oklevelei, s főleg az altorjai Apor-familia híres levéltára. A múzeum levél-gyűjteménye különben a székely társadalom áldozatkészségéből annyi-

ra bővült, hogy annak tartalmát a dolgozószobának szánt helyiségbe kellett elhelyezni.

Régi orvos tanácsadója

Nagyon mulatságos a XVII. századból ránkmaradt, magyar nyelven szerkesztett első szakácskönyv, amelyből kitűnik, hogy már őseink is lelkesedtek a finom ennivalókért. Ebben a korban tik-mona volt a tojás elnevezése, amely kifejezés Csikvármegye egyes tájain ma is használatos. Megtudjuk, hogy a citromlevet 1600 körül forróság, vagy láz esetén ép oly mohón szűrőlték, mint mi, csak hogy akkor «lemonyának» hívták, ebből fejlődhetett a limonádé szó. Látunk itt egy nyomtatásban napvilágot eddig nem látott, orvosi tanácsadó-albumot is. Találomra fellapozzuk. Az egyik fejezet címe: «Mikor a gyermek okádik». Ebben a meglehetősen kellemetlen szituációban szóról-szóra elként kellett eljárni annak idején: «Végy tíz császármadárnak az gyomrát, azokat aszald meg, ismét gyömbérnek az gyökerét, azt süsd meg, tőra porrá, azután mindeniket, s mikor az gyermek okádik, kevesenkint betonika vízben adjanak ebben az percben meginnya, az mennyit a kés hegyire háromszor felvehet. Azt miveljék reggel, este, de három óráig semmit se egyék, se igyék reá, használ». A tudós tanácsadónak komoly munkája közben a humor istápolására is elég alkalma nyílt, így például gyomorrontás esetére ezt írja elő a javas könyv: «Ha hasmenésed van, végy aszalt körtét, főzd meg, ha hasmenésed van, edd meg». Megjegyzendő, hogy a «hasmenés» kifejezés helyett a megfelelő naturalista szótárból vett ige áll, ami ma is használatos nyelvünkben, de mivel vessző sehol sincs e szövegben, az egészségügyi tanácsadó nyilvánvalóan egy viccet követett el.

Az irodában függő képek közül legtöbb értéke egy Barabás Miklós festménynek van, amely a kitűnő székely piktor életársával együtt ábrázolja. Ez hármasszikulika, mivel a leghíresebb székely festőt jeleníti meg, más részt a mű magának, Barabásnak a kompozíciója, s végeredményben pedig mivel a festmény maga is épen a Székely földön született meg.

Nyakék, amelyhez 48 szarvasi meg kellett ölni

Legközelebbi stációnk a régiségtár. Középkori vaspáncélok, (ki tudja micsoda avult csatákat vívtak a viselői), sodrony ingek, (ugyan mire mennénk ma vele egy dummal szemben), szarvaságancsokból faragott lőporszaruk, bronzból készült ékszerek, karperécek, finommivű lábpalcok, (szóval ez sem a XX. század vívmánya) és a 98 szarvas-zápfogból álló nyakék, amelynek előállításához a szerelmes vadásznak nem kevesebb mint 48 himszarvasi kellett elejtenie, hogy azután térdreborulva elérhesse az általi netovábbját és izzó ujjával reáakaszthassa az imádott hölgy hófehér nyakára az ötletes diadémot. Bizonyos, hogy ez a dőlceg lovag kevesebb energiával nagyobb eredményt tudott volna elérni, ha netalán napjainkban kellett volna szegény néhainak forgalmi adót fizetnie. Látunk apró háziállatokról mintázott alakokat, amelyeket egy hamu alá tűnt kor istenei gyanánt bálványozhatott. (Még mindig felette állt a mai kornak, amikor még az egy Istent sem tudjuk tisztességesen imádni).

Életre keltett világ, ami régibb, mint a görög klasszikusok

Szerintem a múzeum legtöbb tiszteletet parancsoló darabja az az őskorszakbeli lakóházat ábrázoló váz, amelyből a felszínre került emléktárgyakkal alátámasztható és elképzelhető legrégebbi korra is következtetni lehet. Ez a maradvány dr. László Ferenc múzeumi gondnok és buzgó archeológus személyes ásatásai révén került ki a földből. László Ferenc mintegy hét esztendőn át folytatott ásatásokat Erőd körül, a tyiszkhegyi őstelepen az Olt tulsó partján, a jellegzetesen jellegzetesebb régiség-tárgyakban gazdag őskori telepen. Bágyadást és fáradságot nem ismerő konok munkásságának tüneményes eredménye lett, amennyiben felszínre hozta annak a kornak a körvonalait, amely régibb, mint a Homeros által megénekelt mykénei világ. Premykénei időnek lehetne nevezni

ezt a korszakot, amelynek ittfelejtett, eltemetett és okszhumált mozaikköveiből pozitív megállapítható, hogy ezen a vidéken, ahol élünk, már Krisztus előtt 2000—2500 évvel ember élt, aki a mai parasztoktól alig különböző názban lakott.

Hogy kik voltak ezek az emberek, amiket sokat lehetne disputálni, de a felszínre került dolgok feltételezőlegessége miatt, hogy a képzelet pontosan összeállíthassa a premykénei ember lakóházát. Fából készült ez a ház, a fát agyag, vagy ahol szükséges guzs tartotta össze. A premykénei embernek vas magától értetődően nem állott rendelkezésére, de réz igen. László tanár feldevezését a londoni antropológiai társaság igazgatója, Childe Gordon, aki egyben tudományos folyóiratot is szerkeszt, egy illusztrációban kiadta s annak jelentőségét az angol szerző korszakosnak mondja. Ugyancsak rábukkantak ennek a korszaknak a romjaira Kiew vidékén, Bessarábiában, Petreben, Moldovában, Cucuteniben (állítólag ebből lett a Kukutyin fogalma), Bukovinában, Keletgaliciában, általában az utvonalon, amelyen a honkereső magyarok átvonultak. Ilyen körülmények között már nem volna nehéz döntő pozitívumot szerezni a magyarság legrégibb életéről, jellegéről, jelleméről és kialakulásáról. Ez volna az álma László tanárnak is, csak hogy nincs hozzá pénze — egészsége. Mert a sok kutatás sajnos posan kikezdte az egészségét is.

Bem apó érdemrendje

A régiségtárban van kiállítva a híres alibolyi székita kard (ez a legelső vasmunka környéken), az urvacsoraosztó kehely, a hodgyai cinkanna, amelyet egy brassói órkészített középkori gótikus minta szerint misemondó ruhák a XV. és XVIII. században maradtak vissza és a kézdiszentléleki korból származnak. Itt van Báthory Endre, a székelyek által Brassó közelében agyonvert erdélyi fejedelemnek a miseriája is. Gábor Áron agyucsóva, amelyet a Kézdivásárhelyen a Rudolf-kórház udvarán őriztek, a székely találatkonyság csodáplafonon a barátosi református templom nyezeté díszlik, darabokban hozták ide, gyönyörű, egységes fénye a múzeumnak. 1709. beli kinuzható fiókos szekrény, magára a figyelmet. Ma is fényes és tokratikus lakásdísz volna. Annak idején Daniella-család tulajdona volt, miután cserélték egy Wertheim-kasszával. Amott kiállítva Basa Tamás háromszéki főbíró biztos széke, a közepén néhány szoknya, egy egy kitömött babon, a Hídvégi-kriptájában akadtak rá. 1650—1720 között lehetett ilyen vakító, bátor himezésű a di. Nini, itt kálvácsempéket látok, a századból való, tehát már ekkor kálvác volt a nemesi kuriának, s a füstöt már nyelték le, hanem a kéménybe vezették. gyon színes a múzeum 1848-as gyűjteménye, amelynek nevezetessége Bem tábornok osztályu katonai érdemrendje, közepén tőz kereszttel. Ezzel az érdemrenddel Kosz Lajos Bem apón kívül csak az egy, Győztüntette ki.

Három méteres fog

Most felmegyünk az emeletre a természetrajzi gyűjteménybe, amelynek annyi nem adományozás, hanem szisztematikus gyűjtés útján került össze. Már csak tíznyi időm van, alig jut időm megbánni a kitömött, kolosszális nagyságú európai lényt (azt mondják, hogy ez a kimuloban állatfaj, amelyből ma az egész világban 17 példány él, száz esztendővel ezelőtt azonban portyázott Szentgyörgy környékén. Nem volt olyan veszedelmes, mint agyják, de örült lomha természete irtózatunkától, úgy, hogy semmiféle hasznát vehették.) Jobbra, a fal mentén a gyűjtemény ritkaság-össállítás-kollekciójában hszem a mammut egykori agyará, 3-4 méter lehetett, elképzelhető, hogy micsoda fog kellett volna egy ilyen romlásnak, ha hajdan erős agyar blombálásához. Ugy csak ki van tömve az őstulok, a szarvasfogelődje is. A kitömött hiuznál jóval ékesztőbb látványosság a kétféle bors, a négylábu ruca. E két utóbbi természetesség a régiségek iránt közömbös látogató egy csapásra meghódítja. A madárgyűjtemény pedig teljesen felöleli a Székelyföld rait. A kitömött példányokat szakadt mirbón olajjal kell bekenni, mert csak módon óvhatók meg az enyészettől.

Brătianu kölcsönkérte a járműt a múzeumtól

A néprajzi terem a székelység természetességét feltűnő néprajzi anyagon

székelyember ma is használt tárgyait gyűjtöt össze. A faragott tolltartó (székelyül glószoria a neve), guzsaly erre csavarják rá a kenderbábót, amelyet a komámasszony nagy betykén félkézre fog, vigan pergeti az orsolyát, miközben az orsolyánál is gyorsabban járja a szabadon maradt — száját). A néprajzi teremben egy remekdiszítésű sötétzöld, fehér és piros színű járom is látható. (Enek a járomnak Bratianu Jonel miniszterrel elnök megakartá csináltatni a pandanját — ezért néhány hétre kölcsönkérte a muzeumtól a szerszámot. Vajjon ökör, vagy ember nyakába akasztotta ezt a jármot a kormány feje?) A sarokban a bulcsu nevű havasi pász lorkürt mellett ott áll a híres »rovás«. Erre a másfél méter hosszú, sűrűn teleírt rudra írta rá egykor a »bács«, a számadójuhász a számadásait. A rovások fura hieroglifája között ma még egy jobb matematikai tanár sem igazodna ki. A »varsák« halfogó szerszámok voltak. leütötték a sekélyebb vízbe »ahova a halnak járása volt«, a mitsemsejtő hal nyugodtan bekörözött a varsák szélesebb nyakán s többet élve nem is jött ki a ravasz csapdából.

Es főleg a muzeum kapui gyönyörűek. A kúriális kapu 1733-ból való Dálnok közéből, ahol is Veress Péter és felesége, Kovács Ilonka alkotta, a másik — a dombormives, faragott diszítésű — épen a zetelakai római katolikus templom kapuja volt s ezer szerencse, hogy a muzeum építéséhez idehozták, különben ezt a remekművet is megsemmisítette volna a legutóbbi tűzkatasztrófa.

Pedig Isten ugye, akármelyik kapun menjen át is az ember, egy röpke másodpercre akaratlanul is le kell emelje a kalapját ennyi büszke szépség láttán.

Seldner Imre.

Castiglioni Camillót leleltörték?

BUDAPEST. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Ismeretese a Brassói Lapok olvasói előtt a bécsi Depositenbank bukásának körülményei. A megindított vizsgálat folyamán terhelő adatok merültek fel Castiglioni Camillo híres pénzember, valamint Neumann Gábor, a Castiglioni-féle bankház vezérigazgatója és Goldstein Pál, a Depositenbank volt elnöke ellen. Az ügyesség utasítására a rendőrség mindhármuk ellen elfogatási parancsot adott ki. Castiglioni jelenleg Milánóban van, de nemsokára kihallgatása miatt visszatér Bécsbe. Neumann Budapesten van és nincs szándékában Bécsbe visszatérni. Goldstein Londonban tartózkodik. Castiglioni egy ideig az Olasz-Magyar Bank elnöke volt, később azonban részvényeit eladta, az elnökségtől visszalépett, sőt többi magyarországi érdekeltségével is felhagyott. Vagyonát negyedmilliárd svájci frankra becsülték s bár vagyonát az európai tőzsdéken végbement pusztítások megtépázták, a vaspénzürgés és nyomdaiiparban most is nagyhatalom. Három napilap tulajdonosa és az ellene kibocsátott elfogató parancs a pénzügyvilágban érthető izgalmat keltett.

Kaukázus népe fellázadt a szovjet ellen

Véres harcok folynak Georgiában

PERA. A Havas ügynökség jelentése szerint az egész Kaukázus Rosztovtól Asztrachanig fellázadt a szovjet ellen. Kubánban a felkelők a donikozákokkal elfoglalták Sztrawropolt és bombázás alá vették a szovjetflottát. Dagesztan és Asszerbedzsán lakossága fellázadt.

PARIS. Ma érkezett jelentés szerint Swenethien tartományban véres harcok folynak a georgiai felkelők és a szovjet csapatok között. A szovjetkatonák az elfogott felkelők feleségeit és gyermekeit állítják az első harcvonalba.

Súlyos konfliktust idéztek elő a japánok a népszövetségben

Meghírusulással fenyeget a leszerelési konferencia

GENE. (A Brassói Lapok eredeti távirata.) A japán delegációnak a népszövetség első bizottságában a többséggel támadt konfliktusa máris azzal a veszedelemmel fenyeget, hogy meghírusul a döntő bíróságról, a leszerelésről, valamint a területi biztonságról megalkotott szerződés tervezet. A japánok kívánsága az, hogy olyan vitás kérdésekben, amelyekről a nemzetközi állandó törvényszék megállapította, hogy az az illető ország belügye, a népszövetség tanácsa mégis meghírdhatja az eljárást. Az első bizottság ezt a javaslatot ellenezte, amit a japánok sérelmesnek tartottak, mert a japánok előtt az az eset lebeg, hogy a nemzetközi állandó törvényszék esetleg belső ügynek nyilváníthatja, ha pl. Japán azzal a panasszal áll elő, hogy az Unio vagy Ausztrália esetleg más ország korlátozza a japánok bevándorlását.

A konfliktus azért is súlyos, mert a japán kormány a jegyzőkönyvet nem ratifikálja s így kérdésessé válhat a leszerelési konferencia létrejövele is, melyet a jövő év június 15-re akart a népszövetség összehívni. A vasárnapi tanácskozásokon többféle kompromisszumos javaslat me-

rült fel, azonban egyik sem talált általános helyeslést.

A harmadik bizottság vasárnap éjjeli ülésén a leszerelés értelmezésénél is konfliktus támadt. A vita a norvég delegátus javaslata körül keletkezett, amely javaslat arra irányul, hogy a tanács az összehívandó leszerelési konferencián igyekezzék az államok hadügyi kiadásait korlátozni. E körül a kérdés körül hosszú vita indult meg, melynek során Boncourt és Henderson elleneztek a javaslatot, mert szerintük a hadügyi kiadásokból nem vonható biztos következtetés az illető állam leszerelésének mértékére.

Az ülés után Franciaország, Anglia és Olaszország delegátusai megbeszélést folytattak a japán delegátussal, melynek célja az volt, hogy megegyezést keressenek a japánok által kifogásolt kérdésekben. Japán ugyanis töröltetni kívánja azt a határozmányt, miszerint a népszövetség tanácsának fogja tekinteni azt az államot, mely a másikkal, kizárólag a hatáskörébe tartozó vitás kérdések miatt haboruba keveredik. A tárgyalások még folynak, de alapos a remény, hogy a megegyezés sikerül.

Németország felvételét kéri a népszövetségbe

Párisból, Londonból és Brüsszelből egyidőben érkezett távirat jelenti, hogy a német nagykövetek Herriotnak, Macdonaldnak illetve Theunisnak átnyújtották Németországnak a népszövetségbe való belépéséről szóló memorandumát. A memorandumot egyelőre nem teszik közzé, hanem a francia minisztertanács csüdtörtöki ülésén megvitatja a továbbiakat.

Latin-amerikai iroda

A népszövetség hétfői közgyűlésén egy hangulag elhatározta San-Dominigo felvételét. Elhatározták továbbá, egy latin-

amerikai iroda felállítását a speciális viszonyok nyilvántartására. Majd a népszövetség költségvetését fogadták el, mely 2 millió 658 ezer 138 aranyfrankot tesz ki.

Szabó Kálmán huszonegy zálogcédulája

Veszélyben az erdélyi magyar jövő — Meg kell mozdulni a társadalomnak

KOLOZSVAR. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A jótékonyzitiv emberek zsebéből sohasem veszik annyira igénybe, mint most, amikor megkezdődik az iskolai munka és a gyermekek újra bekopogtatnak a nagy tanulóházak kapuján. Ilyenkor rendesen kell felöltöztetni a gyerekeket, tandíjat kell fizetni, könyvet, plajbászt, irkát, palatáblát venni, normális körülmények között is nagy teher, hát még ilyenkor, amikor a gazdasági élet nyomasztó sulyként nehezedik mindenki vállára.

Szegény magyar ember jött fel a Brassói Lapok kolozsvári szerkesztőségébe:

— Szabó Kálmán vagyok, tíz magyar szülő nevében jöttem fel. Az urak mindig meghallgatják a szegény ember baját, hallgassanak reám most egy kicsit.

Főtisztviselő vagyok a vasútnál, osztályvezető és a fizetésem a vasúti tisztviselők átlagfizetésének jóval felette van. Két kislányom a Marianumba jár, fiam a római katolikus főgimnáziumba, mindeztideig képtelen voltam, hogy értük a tavalyi tandíjat kifizessem. Kérve nyúl fordultam az illetékes egyházi hatóságokhoz, engedjék el ezt az összeget, amit megfizetni ugysem tudok. Aka rom iskoláztatni a gyerekeket, de nagy szomorúsággal látom, kénytelen lesz k őket valami mesterségre adni.

— Es ha elengedik a tavalyi tandíjat?

— Akkor nagy gondtól és kötelezettségtől szabadultam meg, de az idei iskoláztatásuk biztosítva nincs. Fizetésemnek csak kis töredékét kapom meg, holmi nagy részét eladtam, huszonegy zálogcédulám van, honnan fizethetem a tandíjat, könyveket és iskola-szereket. Honnan öltöztessék a gyer-

mekeket úgy, hogy megjelenhessenek az iskolában? Honnan? Ezer, ezerkétszáz lejt kapok eisején. Mire elég?

Kétségbeesve gondol ez a szerencsétlen ember gyermekei jövőjére.

— Nehogy azt higgyék az urak, hogy ez csak nálam ilyen rettenetes. Alig van olyan magyar család, amelynek ne volna hasonló a sorsa. Alig van magyar család, ahol a gyerekek ne fonnyadnának jobban és jobban, napról-napra, ahol ne volna gond a házbérrel, a kenyérrel, a kis hussal hetenkint egy szer, ahol nyugodtan gondolnának az iskola évre. Sok olyan intelligens magyar emberről tudok, akik nem iratták be az idén gyermekeiket iskolába, a fiukból suszter, szabó, asztalos lesz, a lányok varrni tanulnak. Mi lesz pedig így velünk?

Mi lesz? Ez az égető kérdés. A nyomorúság lehengerli az itteni magyarság kulturáját. Nem lesz iskola, szegény kócos, maszatos magyar gyerekek nem fizethetnek tandíjat, nem vehetnek könyveket, mi lesz velük, ha derékontörök a tanulásukat, Erdély magyar társadalmának kellene megmozdulni, segíteni a kis éheseken, mert rettenetes veszedelem van abban, biztos halál, ha a tanulás utja csukva van.

— Tíz szülő nevében jöttem az urakhoz, segítsenek a gyermekeinken.

— Bizzék Szabó Kálmán. Az erdélyi magyar társadalom megmozdul és nem fogja engedni, hogy a magyar gyerekek otthagyják az iskolát. Nem fogja engedni, hogy a magyar gyerekek, a jövő virágai elfonnyadjanak és elpusztuljanak. A magyar társadalom megvédi a magyar jövőt. Bizzanak a Szabó Kálmánok!

HIREK

Csütörtök, október 2.

Katolikus naptár: Örangyalok ünnepe — Protestáns naptár: Tetra. — Görög naptár: Szeptember 19. Trofim vértanu — Izraelita naptár: 5685. Thisri. 4.

A nap kel 6 óra 15 perckor, nyugszik 17 óra 56 perckor. Legközelebbi holdváltás: első negyed október 5-én 6 óra 30 perckor.

Időjárás: Hűvös, esős idő várható.

— **József Ferenc főherceg násza.** Budapestről jelentik: József főherceg fia, József Ferenc e hó 14-én vezeti oltárhoz Frigyes Ágost szász király Anna nevű leányát a Boroszló melletti Sybillenorth-ban. Az esküvő után Passauból hajón Budapestre mennek, ahol 7-én a hercegprímás a Mátyas templomban megáldja a frigyet. Ugyanaznap este József főhercegnél estély lesz, amelyen a hercegi pár bemutatja menyét a társaságnak.

— **Szombati Szabó Istvánt Szatmárra hívják.** Szatmári tudósítónk jelenti: A szatmári református egyház lelkesze Békely Lajos a napokban Hajdusoboszlóra távozik, ahova most választották meg lelkésznek. A szatmári hívek között mozgalom indult meg, hogy helyére Szombati Szabó Istvánt, a lugosi költő-papot hívják meg.

— **Kövess Hermann temetése.** Budapestről jelentik: Kövess Hermann tábornagyot tegnap délután temették el. A temetésen részt vett a kormányzó, Augusztia és Zsófia főhercegnők, a katonai és polgári társadalom előkelőségei, valamint a bécsi helyőrség tiszti küldöttsége. A tisztikaszinóban felállított ravatalnál Taubinger evangélikus esperes mondott megható gyászbeszédet, melyben megemlékezett a vitéz tábornagy hőstetteiről, majd utána az Operaház énekara énekelt gyászdalokat. Az egyszerű tölgyfakoporsót nyolc tiszti vitte a halottaskocsizhoz. A menet élén egy huszárszászlóalj haladt. Vitéz Nagy Pál tábornok vezetésével, utána a gyászkocsi, a családtagok, majd a kormányzó, Albrecht főherceg és József főceg képviselője, Vass miniszter, a tábornoki kar, több száz tiszti és a polgári notabilitások. A menet többszáz ezernyi fő meg közt haladt a kerepesi temetőig, ahol Simonyi őbester és Görgey sirja között helyezték örök nyugalomra Kövest.

— **Budapestre érkeztek az Olaszországban járt képviselők.** Budapestről jelentik: Az Olaszországban járt magyar képviselők küldöttsége tegnap érkezett haza. Fogadtatásuknál a magyar politikai élet több vezére jelent meg a pályaudvaron.

— **Az Udvarhelymegyei Magyar Párt közgyűlése.** Az Országos Magyar Párt udvarhelyi tagozata október hó 14-én, kedden délután fél 11 órakor közgyűlést tart Székelyudvarhelyen a színházteremben. Az udvarhelyi tagozat intéző bizottsága ezen a közgyűlésen számol be egy évi munkásságáról és ez a gyűlés választja meg az új tiszteket. A közgyűlés iránt megyszerte nagy érdeklődés mutatkozik.

— **A brassói róm. kat. egyházi ének-kar folyó évi október 3-án pénteken este 7 órakor a rajzteremben próbát tart.** Kérjük a tagok teljes számban való megjelenését. A vezetőség.

— **Az Erzberger gyilkosok kiadatásáról tárgyalnak.** Budapestről jelentik: A Törvényszéki Tudósító a Förster-Schulcz ügy újabb fejleményeiről úgy értesül, hogy az ügyészség véleménye az, hogy ki kell adni Försteréket, mert Erzberger meggyilkolása nem tekinthető politikai bűnténynek. Emich berlini magyar követ ma Bethlen gróf miniszterelnöknel látogatást tett és látogatása állítólag összefüggésben van Försterék kiadatási ügyével. Más verzió szerint az Esti Kurir arról értesül, hogy az ügyészség nem fogja javasolni Förster kiadatását, mert a vádhatóságnak az az álláspontja, hogy annak idején a Tiszgyilkossággal vádolt Csernyák századost sem adta ki Németország. A kiadatás ügyében holnap dönt a Tőrek, tanács.

— **Huszonöt éves szolgálati jubileum.** Kartmann Lajos, a városi hivatalnoki kar egyik rokonszenves tagja, családja, kartársai és barátai körében tegnap ünnepelte meg huszonöt éves szolgálati jubileumát. A jubiláló hivatalnokot a városi zenekar szerenáddal lepte meg, a városi hivatalnokok egyesületének küldöttsége pedig a kartársak üdvözlőváltait tolmácsolta, átadván neki egy emléklapot és egy gyűrűt.

— **Betörési kísérlet egy ékszerészboltba.** Grünfeld Aron dévai ékszerész jól szortírozott üzlete sokat foglalkoztatja a betörőket. Csak nem régen történt, hogy egy ilyen alkalmi műszaki társaság a ház pincéjéből akarta a fal áttörésével az üzletet megdézsmálni, de számítás ellenére egy szomszédos fűszerüzletben találták magukat, amelynek Wertheim-szekerényét feltörték és teljesen kiürítették. Szeptember 26-án éjjel újból megjelent a társaság a helyszínen és hozzáfogott az üzlet udvar felőli vasajtójának a felfeszítéséhez s sokáig dolgozott a legnagyobb nyugalommal a zár feltörésén, míg végre az emeleten lakó Moldován Sándor seadja a rendőrségtől mi lehetett egyéb, mint nagyot ütni botjával a betörők nyomára.

— **Brassói reformátusokat felhívja az egyház presbiteriuma,** hogy adótartozásaikat, a városi adóhivatal felszólítására — oda, s a kik csak 1924 évre tartoznak, azok az egyház pénztárába sürgősen befizetni szíveskedjenek, mert a miniszteri rendelet értelmében az egyházi adók folyó év végéig feltétlenül befizetendők.

— **Szentgyakorlatok a szent Ferencrendi templomban.** A szent Ferencrendi templomban (Szent János-ucca) háromnapos szentgyakorlat tartanak. A szentgyakorlat kezdete október 2-án, csütörtökön este hat órakor. Pénteken és szombaton reggel 7, este 6 és nyolc órakor lesznek a szentbeszéd, a melyeket Mansvét és P. Tarzicius Ferencrendi atyák fognak tartani.

— **A Brassói Magyar Dalárda csütörtökön, október 2-án este 8 órakor próbát tart,** melyre mind a férfi, mind a női kar pontos megjelenését kéri az elnökség.

— **Újra ötszáz banktisztviselőt bocsátanak el Budapestben.** Budapestről jelentik: A bankok és takarékpénztárak október elsején újabb ötszáz tisztviselőt bocsátanak el. Az elbocsátott tisztviselőkkel hatezerre emelkedett a felmondásban levő tisztviselők száma. A nők közül csak a nyugdíjjogosultak maradnak meg állásukban.

— **Mindkét kezét és lábát levágta a vonat.** Rémes katasztrófa történt legutóbb Málnás község közelében. A 4486 számú gépkocsi egy átjárónál elütötte Varga Gyula mikóujfalusi földművest, aki szerével át akart hajtani a vasúti töltésen. A vonatkerekek a szerencsétlen embernek mindkét kezét és lábát leszelték. Rémes állapotban szállították be a sepsiszentgyörgyi kórházba, ahol kiszenvedett. A rémes balesetért a vasut elöljáróságát terheli a felelősség, mivel az átjárónál nem volt leeresztve a sorompó.

— **Drágul a sütemény.** A városi tanács legutóbb tartott ülésén a nyersanyagok drágulása és a munkabérek emelkedése következtében a péksüteményekre nézve a következő árakat állapította meg: kifli 1.50 lej, zsemle 1.50 lej, vekni darabja 4 lej, vajas vekni darabja 8 lej, kalács darabja 4 lej.

— **Legett a luzerni színház.** Luzernből jelentik, hogy a városi színházban tegnap este háromnegyed kilenckor tűz ütött ki, mely tizenegy órára teljesen elhamvasztotta a színház épületét teljes felszerelésével együtt.

2 ügyes kifutó lánykát felvesz a „Brassói Lapok” kiadóhivatala.

— **Az olténiai és bánági román sajtószindikátus kongresszusa.** (Lugos. A Brassói Lapok tudósítójától.) A bánági és Olt-vidéki román sajtószindikátus lugosi kongresszusával kapcsolatban fényes sikerű művészestélyt rendezett a lugosi városi színházban. Az estélyt a színház előtti téren a 17-ik gyalogezred zenekara vezette be. A műsort a lugosi román dalárda nyitotta meg Vidu Joan karmester vezetése alatt két szép és precizen előadott vegyeskarral, mely után Baileanu Magnus tanár tartott történelmi elmélyedős szabadelőadást a románok eredetéről. Rioseanu-Dolj Sándor újságíró, a sajtószindikátus elnöke néhány költeményt szavalta el. Marculescu színművész vig monológokat adott elő. A Lugosi Iparosok Dalköre pedig szintén két énekszámot szerepelt. A műsort a lugosi neves Ne-He-Wa-Wi-Kvartett (Neumann-Hecker Wallandt-Wizsnovszky) zajos sikerű énekszámát követően a 17-ik gyalogezred zenekara játéka zárta be. Sajnos, hogy ezen az ünnepélyen sem maradhatott el az a bizonyos incidens, amely rendszerint bántó élel szokott a kisebbségek felé meredni. Most csak a magyar színházba igyekvő közönség ellen következett el, ha nem is rosszakaratú sértést, de mindenestre felháborító udvariatlanságot; az estély megtartásáról ugyanis nem értesítették előre sem Fekete színingazgatót, sem a közönséget s így annak egészen fél tizenkettőkor befejeződő estély végéig az uccán kellett várakoznia. Sajnos, ma még ez sem lehetetlen és még ezt is kultúrának hívják.

* **Házasság.** Bosin Endre és özv. dr. Blacháné Harmath Jolán házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Nagy szüreti mulatság.** A Brassói Magyar Dalárda odaadással készíti elő október hó 12-én megtartandó szüreti mulatságot. Bár a város központjában megfelelő terem nem kapott, de bizva a közönség megértő támogatásában, elhatározta, hogy a város központjától távolabb eső brassói evangélikus iskola nagytermében rendezi az évi szüreti mulatságát. Reméli, hogy ez a kis akadály nem riasztja a közönséget attól, hogy eddigi támogatását megvonja a Dalárdától. A rendezőség az odaajutás megkönnyítésére külön tramvayközlekedést fog kieszközölni, melynek időpontját később közli.

— **Egy hónap és 3000 lej közbetrány okozásért.** Nagyváradról jelentik: Timok Jenő ismeretes lakásügyében a törvényszék ma folytatta a tárgyalást. Kihallgaták Bardosi térparancsnokot, dr. Mangra Demeter városi ügyészt és több embert, akik tanui voltak a Royal-kávéházban lefolyt incidensnek. Mindnyájan azt vallották, hogy Timok rendkívül ingerült állapotban támadott Popovici prefektusra, de ha közbe nem lépnek, valószínűleg telt legességgig fejlődött volna a dolog. A bíróság a tárgyalás befejezése után kihirdette az ítéletet, mely szerint Timok közbetrány okozásáért egy havi elzárásra és 3000 lej pénzbüntetésre ítélte. Timok ítéletet megelébbzte.

— **Árdrágitásért elítélt brassói vendéglősök a bíróság előtt.** A brassói uzsorabíróság több helybeli vendéglőst jelentékeny pénzbírággal sújtott, mivel beigazolódott, hogy az árdrágitótörvényben megengedett százaléknál magasabb haszonra dolgoztak. Az elítélt kereskedők ügye főlebbezés folytán a brassói büntetőtörvényszék elé került, mit másodfoku bíróság elé, amelynek Purdilla Illés és dr. Seid-Gosztay Gusztávól álló tanács legutóbbi ülésén foglalkozott a dologgal. Alkalommal a Schwarzburg, a Szarvas és Bthenbacher vendéglők tulajdonosai ügye került felebbezésre, akiket az elsőfoku bíróság 12—12 ezer lejtől 18 ezer lej pénzbüntetésre ítél, mivel az ítélet szerint 20 percentnél nagyobb hasznot szedtek. A bíróság elrendelte a bizonyítást és kötelezte a vendéglősöket, hogy az október 16-ára elnapolt tárgyalás alkalmával könyveikkel igazolják, hogy mennyi áron vásárolták terményeiket és mennyit mitanak az ételek feldolgozása címén. Az tárgyaláson a bíróság elrendelte Dimbu János brassói vendéglősnek és Zamfirescunak Banca Nationala tisztviselőjének szakértőként való kihallgatását. A többi elítélt brassói vendéglős főlebbezésével október 15-én foglalkozik a bíróság.

— **Modern Mozgó.** Pat és Patachon. Már rég eldöntött tény, hogy ők a brassói közönség ünnepelt kedvencei. Őket látni kell a jókedv belopódzik az emberi szívekbe. Csütörtökön játszanak utoljára a Pat és Patachon mint fényképészek című filmben. Jön a vérző aréna című Dorian-filmsláger, főszerepben: Rüdolfo Valentino, a legszebb mozisínész.

* **Elveszett a Rakodótól a vasut-uccai** várnig egy cserge, két villa, kés, két boros pohár és egy hátizsák. Kérem a becsületes megtalálót, hogy a talált tárgyakat Vasut-ucca 44 szám alatt Hartmann Istvánnál leadni szíveskedjék.

— **apólló Mozgó.** Mától kezdve kerül a legnagyobb amerikai szenzációs detektívdráma »A démonok karjaiban« bemutatásra, mely film Amerikát lázba ejtette. Főszerepben a világhírű amerikai bilincstörő művész, Houdini. E film Európa legnagyobb városaiiban óriási érdeklődést keltett, különösen a déli harcok a banditák és a detektív Nik Fantom közti.

* **Izsák Ferenc tánciskolájában** (Gewerbeverein) az őszi tanfolyamok október 6-án kezdődnek. Külön csoportban, gyermekek, felnőttek, kezdők, haladók. Magánórak az őszi mondantáncokból ugyiszintén testnevelő orchestra. Beiratkozni Vár-ucca 110 szám alatt és este 7—10 óráig a tánciskolában lehet.

* **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon barátoknak és rokonoknak, kik férjem elhunytá alkalmából részvétüket bármilyen módon is kifejezték, hálás köszönetet mond Reimer Martinné.

* **Áru- és üzletberendezés kiírásítás, Rósalér 2.**

* **Legénybucsu.** Uzon községben Széplaki Károly cséplőgéptulajdonos október 8-án este a Koszti-vendéglőben legénybucsut tart, melyre jóbarátait szívesen látja.

(*) **Orvosi hír.** Dr. Nagy László orvos rendelőjét Arváz-uccából Hentes-ucca 6. szám alá helyezte át. Fogad: Bel, bejáró- sebész és vér (nem) beteg. Tel. d. e. 10—1 és d. u. 3—4-ig. 2190

(*) **Felhívjuk olvasóink figyelmét a Klein József és Fia cég mai hirdetésére.** 2099

* **Zongoratanítás.** Özv. Hübner Richárdné október 1-én újból megkezdte a zongoratanítást Arváz-ucca 7 szám alatt.

Tükröletes szabású raglánok csak NEUMANN-nál.

(*) **A borszekei borviz az ásványvizek királya.** Nagyban eladás az Aronson H. és Tsa cégnél. Telefonszám 7. Üvegenként kapható a Fiafil Orghidan Kapu-uccal fűszer és csemege üzletében. 2085

* **Találtatott az Apollóban a gyermekel** adás után egy gyermekkalap. Átvehető a mozirodában.

(*) **Ha fáj a feje és szédül, ha mellszorulat és szívdobogás érez,** igyék minél előbb valódi **FÉRENC JÓZSEF** keserűvizet. 2075

SPORT

Szélegyzetek a kolozsvári országos atlétikai bajnokságokhoz

Lezajlottak a kolozsvári versenyek, melyeken hála az atléták ambíciójának, szép eredményeket is értek el. Sajnos azonban, hogy a rendezés a legminimálisabb igényeken is mindenben alul maradt. Hogy mást ne említsünk, a programm írott malaszt volt; a 400 m. pályán egy szeggel voltak meghúzva az elkülönítő vonalak, a központ nem volt képviselve hivatalosan. A kerület notabilitásai távollétükkel tündököltek, ami érthető, — hiszen a trónörökös öfensége nem volt jelen, sportért pedig ők nem mennek ki egy pályára; egy cronometer volt, a másodikát költői kellett a pályán fogni. A mérésnél nem vettek középárányt, hanem mindig a gyengébb időt számították; nem adtak nyelvi Neacsu és Dávid rekordkísérleteinek. Szóval annyi panaszra adtak alkalmat, hogy az órák özönével csak úgy bírtak, hogy a házi zsűri eleve elvetelt minden órást. A starter dr. Somodi volt. Tény, hogy erre ő a legheavotabb, mert tényleg az első atlétikai szakembere az országnak, de szereplése szintén óvásra adott okot, mert az induló KAC-nak ő a tréner. Mi jól tudjuk, hogy Somodi felette áll a klubpolitikanak, és abszolút sportsmann, de a kis atléták szűkebb látókörrel órást emeltek működése ellen és emiatt Somodinak nem lett volna szabad a starter tisztjét vállalni. Sok volt a hiba, felsorolásuk igen sok helyet venne igénybe, amire nincs terünk, de röviden meg kellett mindent említenünk, mert a tavaly rendezett bajnokságokat sokkal kevesebb joggal és okkal annyira támadták éppen Kolozsvárról, hogy az idén Kolozsvártól mintaszerű rendezést vártunk volna.

Harc

az amerikai dollárokért

Van-e örökjoga a törvénytelen házastársnak?

MARIOSVASARHELY. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A marosvásárhelyi hagyatéki bíróság érdekes ügygel foglalkozott a napokban. Az ügy érdemi részét az teszi különösen figyelemreméltóvá, hogy az amerikai bíróságok is döntöttek már benne s az ugyanazon ügyben hozott romániai és amerikai ítéletek élesen árkolják körül a két világ-rész társadalomerkölcsi felfogásának különbségét.

Még 1913 évben történt, hogy a Várhellyel szomszédos Káposztásszentmiklós községből Amerikába vándorolt Debreceni Lajos földmives s az új világ-rész Pensylvánia államában telepedett le. Hosszas megpróbáltatásaiban a vele évek óta vadházasságban élő Pető Eszter segítette, aki itthon maradt, de szorgalmasan küldözte Debreceni után a fentartásához szükséges összegeket.

Néhány hónapi bolyongás után Debreceni végleg letelepedett Pittsburg városban, ahol a milliárdos Carnegie-cég egyik gyárában nyert elhelyezést. Itt dolgozott éveken keresztül s most már ő gondoskodott a Káposztásszentmiklósban hagyott élettársa ellátásáról 1918-ig amikor Debreceni Lajost utolérte a végzet: egy gép elkapta és halálra roncsoolta. Pető Eszter hiába várta ezután a küldeményeket. Többé nem jelentkezett a postás az amerikai dollárokkal s szegény Pető Eszter nagy nyomorúságba jutott.

1922 évben egyszer csak vendége érkezett Pető Eszternek. Megjelent nála Zeiler József pittsburgi közjegyző, aki a volt monarchia és Lengyelország különböző helyeiről Amerikába kivándorolt és ott szerencsétlenül járt egyének hozzátartozói megbízásából felhajtani szokta az örökösök követeléseit s kioktatta Pető Esztert, hogy a gyárral szemben jogos követelésekkel lépjen föl. A kapott megbízás alapján Zeiler visszautazott s kártérítést kért a gyártól, amely azonban nem teljesítette Pető Eszter kívánságát, miután tagadásba vette azt, hogy Debreceni törvényes örökjoggal bíró hozzátartozója lenne. A közjegyző erre megbízást adott Lupearu indianapolisi román alkonzulnak és ügyvédnek, hogy a Carnegie gyárral szemben peres uton érvényesítse Debreceni Lajos balkézről való feleségének igényeit.

Az indianapolisi törvényszék elfogadta Lupearu azon érvelését, hogy bár Pető Eszter nem volt törvényes felesége az elhunyt-nak, de évek óta házastársa volt s bizonyítványokkal igazolta házastársi minőségét, aminek folytán Pető Eszter házastársi jogok illetik meg. Ezen az alapon a törvényszék helyt adott a keresetnek s arra kötelezte a Carnegie-gyárat, hogy Pető Eszternek 1144 dollár kártérítést fizessen. Ezt az összeget 300 dollár ügyvédi költség levonása mellett eljuttatták a román igazságügyminiszterhez, a honnan viszont a marosvásárhelyi járásbíró-sághoz küldték meg azzal, hogy az összeget adják ki Pető Eszternek. Ezt a rendeletet nyomon követte az igazságügyminiszter egy másik rendelete, amely akként intézkedett, hogy az összeget a törvényes örökösök kapják kézhez.

A Sztoján közjegyző előtt lefolyt hagyatéki tárgyalás jegyzőkönyvének a marostordai és torda-aranyosmegyei árvaszékek által is jóváhagyott anyaga szerint a most már 162 ezer lej hagyatékot nem Pető Eszter, hanem az oldalági örökösök kapták volna.

Pető ügyvédje a tárgyalásnak hat óra felfüggesztését kérte a tényállás tisztázása érdekében, ami meg is történt. Ezen idő alatt a helyszínről értesítette Lupearu ártírt a román nagykövetséghez, s közölte, hogy a románai bíróságoknak a pénz felosztása tekintetében nem lehet juris dictioja, mert az indianapolisi törvényszék a megítélt összeget Pető Eszternek ítélte, mint kártérítést s ez nem képezheti hagyatéki eljárás tárgyát. A nagykövetség ilyen értelemben ártírt az igazságügyminiszterhez, amely most elrendelte, hogy az összeget haladéktalanul Pető Eszternek fizesse ki.

Ennek dacára a törvényes örökösök ügyvédje most az amerikai ítélet beszerzését kéri, mert az amerikai törvényszéket a látszat szerint megtévesztették s ezen az alapon hozta meg a Pető Eszter kedvező ítéletét. Ugy az érdekeltek, mint a jogászok körében érdeklődéssel várják az ügy további fejleményét.

A gólkirály. Futball-regény. Irta: Pánczél Lajos. Ára 35 lej. Megrendelhető a „Brassói Lapok” könyvosztályától Brassó, Kapu-u. 64-66.

IRODALOM, MŰVÉSZET

* **Dr. Hans Wühr előadása.** Dr. Hans Wühr, a jeles műtörténész, a szebeni Bruckenthal muzeum őre, tegnap kezdte meg a brassói aula termében esztétikai-művészettörténeti előadásait. E bevezető előadásában arról beszélt, hogyan kell műalkotásokat szemlélni. A tételalkítás módjait, problémáit tárgyalta, továbbá a lineáris és festői felfogás és visszaadás jellemzését adta. Fejtegetéseit Dürer, Rembrandt, Boticelli, Velasquez, Franz Hals műveinek vetített reprodukcióival illusztrálva; előadása befejezéséül kitért a művészeti kvalitás felismerésének komplikált kérdésére is. A nagyszámu közönség a tartalmas előadást, mely népszerű formája mellett mindig megőrizte a tudományos színvonalat, teljes érdeklődéssel követte. H. H.

— **Gmeiner Lujza második hangversenye** pénteken, október 3-án fog megtartatni. A művésznőt Siegmund Egon egy második zongorán fogja kísérni. Műsor: Beethoven C-moll variációk, Schumann, A-moll hangverseny két zongora részére (zenekar helyett); Chopin E-dur Etude; Impromptu; F-moll ballada; Brahms C-dur szonáta. A jegyélvétel már megkezdődött a Klingsor hangversenyirodában. (Telefon 549.)

— **Három ifju festő az Ernst-Muzeumban.** (A Brassói Lapok tudósítójától.) Az Ernst Muzeumnak holnap, vasárnap délelőtt megnyíló új csoportkiállítása három fiatalembert mutat be, tagjait annak az új magyar művésznemzedéknek, amelyet a háború meglehetősen elnyomott és amely közel a harmincadik esztendőhöz, most kezdő erőteljesen bontogatni szárnyait. Torday-Schilling Oszkárban új grafikus ismerünk meg. Határozottan erős, illusztráló tehetség, akinek rajzait és rézkarait friss, eleven, szinte tavaszias báj eleveníti meg. Gimes Lajosnak sikerült új színeket hozni a magyar tájképfestészetbe, különösen a magyar tél téli galériájába. Egy-két képen a hó és víz szuggesztíven él. Eleven szemű, biztos kezű, sok reményre jogosító művész. Egészen más irányban él Farkas István. Mig az előbbi szépségnek és harmóniának kedvelője, utóbbi a csúnyát, a brutálisat és démonit keresi. Kétségtelen festői értékek megrögzítésével teszi ezt s feltétlen magas nivót ér el egyes nyugodtabb alkotásaiban. Figyelemreméltók még Gimes Lajos temperái és grafikai művei is és a szemlélő végül azzal a kellemes érzéssel távozik erről a kiállítástól, hogy az új magyar művészi nemzedéknek három olyan ifju tagját ismerte meg, akiknek jövője elé sok bizalommal tekinthet.

— **Könyvkedvelők figyelmébe.** Bármely — bárhol — hirdetett könyv ugyanazon áron kapható nálam. Egyes könyveket, valamint egész könyvtárakat jó áron veszek. Eladandó könyvekről jegyzéket kérek. Keszey Albert könyvkereskedő, Cluj-Kolozsvár.

— **Premiáradat Budapesten.** Budapestről jelentik: Soha ilyen lázas munka nem folyt a színházaknál, mint most. Budapesten végre a berlini és bécsi rendszerre térnek át, ahol évek óta viaskodnak a színházak a konjunkturával, olykép, hogy folytonosan újdonságokkal élénkítik műsorukat. Budapesten ez a munka még szokatlan, mert még mindig benne vagyunk a százas előadások hangulatában, színházaink csak nagy erőfeszítéssel tudnak áttérni a repertoár-rendszerre.

A Nemzeti Színház kivételével, ahol megszokták, hogy a próbatáblán egyszerre négy-öt darab előkészületeire történik utasítás, magán-színházaink tájékán nagy izgalmat idézett elő a hirtelen megkezdett színházi munka. A Víg-színházban délelőtt és délután próbálnak két darabból, (Vadkan, Haragszom rád.) A Magyar Színházban gőzerővel folyik a Schawdarab próbái, hogy esetleg már jövő héten premiért ahdassanak.

A Belvárosi Színházban lázasan készülődnek »A nagyhercegnő és a pincér« Savoy-ir-vigjáték szerdai bemutatójára, a Renaissance Színházban egyszerre két darabból próbálnak (Hárem, Kisértetek), a Blaha Lujza Színházban már október másodikán akarják bemutatnia új műsort, a Fővárosi Operett Színházban Farkas Imre »Nótás kapitány«-át, a Király Színházban pedig a »Márica grófnő«-t készítik elő expressztempóban. Még a régen annyira elkényeztetett kabarék-nál is nagy a délelőtti sürgés-forgás. Ott is gyakoribbak a bemutatók, mint a régi, háborus, szép színházi világban.

MEZŐGAZDASÁG

Béga hajókon indul utnak a bánáti lisztexport

A bánáti malmok még nem vásárolták az idén a regátból

Rekordtermés tengeriben

TEMESVÁR. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A temesvári vasutigazgatóság nem épen dicsekedhetik valami nagy vagonbőséggel, kocsiparkjából mégis kénytelen volt felső utasításra ujabban ezer nyitott kocsit más üzletvezetőségnek átadni. Hatszáz nyitott kocsit Krajovára dirigáltak, négyszázat pedig Kolozsvárra. Ezek a vagonok csak átmenetileg kerültek a szomszédos igazgatóságokhoz, eldígálásuk a Besszarábiában lévő répaszállítók céljaira történt. Természetes, hogy a Bánágot így teljesen kifosztották teherkocsijaiból és, amint épen vasúti körökből értesülünk, a szállítások általános stagnálása mellett még csak az ilyenkor szokásos gabona szállítások sem kezdődhettek meg itt a Bánágban. Nem indulhattak meg még a helyi forgalomban sem.

Kérdést intéztünk e tekintetben a nagymalmokhoz, hogy vajon a vagonhiány nem hátráltatja-e az idegi gabona- és lisztpiac élénk ségét. Azt a megnyugtató választ kaptuk, hogy az itteni malmok az idén szükségleteiket szerencsére teljesen fedezni tudták a bánági készletekből, s így nem okozott különösebb nehézséget a vagonhiány. A bánági búzának ugyanis egyenlő az ára a regáti búzával.

A malmok egyelőre el vannak látva gabonával. A gazdák ugyan jelenleg tengeri értékesítésével vannak elfoglalva, búzájukat ezért magtáraikban helyezték el és tavaszig az onnan elő nem kerül. Különösen mert az aránylag csekély búzatermés mellett a tengeri az idén rekordtermést ért el a Bánágban. A gazdák szempontjából tehát a tengeri állana most az üzlet központjában. Meg is érzi ezt a piac, a buza ára napról-napra feljebb megy és — sajnos — már most látni, hogy a buza és a liszt ára még nem érték el ideit tetőpontjukat.

A Bánágból szerzett készletek export szempontjából is elegendőnek bizonyultak. Az export a lisztnek a külföldi piacon való szilárdságát tekintve, ha nem is járt jelentős haszonnal, de kifizetődött. Így tehát a malmok újabb pénzkészlethez jutottak és tőkét fektethettek be újabb lisztbeszerzésekre. A romániai lisztnek ez idő szerint úgy Csehországban, mint Szlovénországban, mint pedig Ausztriában (főleg Bécs, Grác), a fehér lisztnek egy részének pedig Lengyelországban is állandó piacuk van. Ilyen helyzet mellett előrelátható, hogy a fehér liszt exportját továbbra folytatni fogják a malmok, így aztán nemsokára sor kerül arra, hogy a regátból is megkezdjék készleteik beszerzését. Akkorra természetesen már lesz szükségük vagonokra. A további export főfeltétele azonban a liszt kiviteli taktikájának a redukálása. A kivitel révén pénz kerül az országba, ennélfogva várható tőle a lej feljavulása és az annyira érzhető pénzkrisis enyhülése. Fehér lisztből az idén amúgy is óriási készletek vannak, a nagy kukoricatermés pedig a regát lakosságának jó részét amúgy is ellátja liszttel, Románia gazdasági életének semmi esetre sem hátrányára, csakis előnyére szolgálhat a fehér liszt exportja.

Már azért is kíváncsi és szükséges a liszt kiviteli taksájának redukálása, mivel a hideg idő beérkezével a malmok elesnek az aránylag olcsóbb hajófuvarozástól, ha tisztára csak a vasutat kell igénybe venniük (a magas magyarországi aranytarifa!) az export nem konveninálna.

A bánági malmok ugyanis az idén a béga hajózásra vonatkozó előnyös jugszláv-román egyezmény következtében kizárólag béga hajókon indították utnak a külföldre induló szállítmányaikat s így Titelen át a dunai hajóforgalomba kapcsolódhattak bele, amely fel egészen Ulmig, igen élénk és a mellett olcsó.

Zongorázik?

Megjelent az új Moravetz Album!

Pompás tartalom, előkelő kiállítás, a legjobb legolcsóbb ismét az összes között. Ez az év szenzációja! Mindenütt kapható.

294 II

KAVIAR A LEGJOBB HETILAP

KÖZGAZDASÁG

„Precedens nélküli pénzügyi krízisen esünk át”

Oromulu a liberális kormány esztelen politikája ellen — Módosítják a bányatörvényt?

BRASSÓ. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A Nemzeti Bank vezérigazgatója — mint jelentettük — Londonban tartózkodik. Itt tartózkodásának célja az, hogy angol bankköröket nyerjen meg s alapot teremtsen a lej árfolyamának stabilizálására. A világ legtekintélyesebb közgazdasági napilapjának, a londoni Financial Newsnak munkatársa meginterjuvotta Oromulut, aki Románia pénzügyi problémáiról nyilatkozatsorozatot adott a lap számára. E nyilatkozatoknak jelentőseget tulajdonítunk azért, mert a külföldet járó pénzügyminiszternek, valamint kereskedelmi és iparügyi miniszternek nagyhangú tartalommal kijelentései helyett, sőt azokkal szemben a szakember tárgyilagosságával és őszinteségével fedti fel azt a nehéz helyzetet, amelybe az ország gazdasági élete a pénzkrisis miatt jutott. S ha következtetéseiben kissé optimisztikus is, de a valóságnak megfelelően állapítja meg a szükségletet s a segítség lehetőségét.

Oromulu szerint Románia eddigi történelmében precedens nélkül álló pénzügyi krízis tapasztalatain esik most át. A pénz és hitelhiány az ország gazdasági életében rendkívül nagy károkat okoz. E pénzhiány okát az árak rendkívüli emelkedésében látja, amelynek eredményeként az ország pénzszükséglete nőtt. Az árak emelkedésének aránya sokkal nagyobb, mint a forgalomban levő bankjegyek növekedése. Ennek oka pedig az, hogy a kormány és a Nemzeti Bank elhatározta, hogy újabb bankjegyeket nem fognak kibocsátani. A pénzhiány oka a drágaságon kívül az ország iparának és kereskedelmének fejlődéséből is folyik, amelyre a háború után jutott. Nagyszámu új vállalat keletkezett s e célra pénzre és hitelre volt szükség. A bankok is tulterjesztették tevékenységüket a szorosan vett bankügyleteken. Nagy részük ipari és kereskedelmi vállalatnál vállalt érdekeltséget s ezért saját vállalataik szükségleteit kell, hogy kielégítsék s így más vállalatok részére segítséget nyújtani nem tudnak. Viszont az inflációellenes pénz-

ügyi politika miatt a Nemzeti Bank sem tudja a hitelkérdéseket kielégíteni.

A forgalomban levő bankjegyek számának szaporításán kívül a pénzügyi krízis megoldására egyik legmegfelelőbb út az árak leszállítása. Ha az árak esnének s ezzel kapcsolatosan a pénzkéréslet is kisebbednék, a ma forgalomban levő pénz automatikusan elég lenne ahhoz, hogy minden igény kielégüljön. Oromulu szerint bizonyos az, hogy ha folytatják a bankjegykibocsátás megszorítását, a pénzhiány előbb vagy utóbb áresést idézne elő. Ez kétségen kívül igaz, de ebbe az átalakulásba annyi vállalat pusztulna bele, hogy az ország termelő ereje ezt a válságot hosszú ideig nem tudná kiheverni. Erre a tragikus utra maga Oromulu sem gondolhat komolyan, mert nyilatkozata másik részében kijelenti, hogy a gazdasági helyzet megkönnyebbülésével a pénzügyi helyzet javulása teremtheti meg. S e tételtől kiindulva mondja ki a végzót: az egyedüli mód, amellyel ezt a javulást elérhetné, a külföldi kölcsön elnyerése lenne, oly dolog, amelynek meg tételére a kormány nem mutat hajlandóságot.

„Mi, bankárok, mondja Oromulu, nem osztjuk ezt a nézetet, mert nagy jelentőségűnek tartjuk a külföldi kölcsön megszerzését, hogy a krízis meghosszabbodása elkerülhető legyen. Reméljük, hogy találnak majd megoldást. Időközben minden lehető megieszünk, hogy megfelelő tőkékkel lássuk el az egészséges vállalatokat.”

Végül a bányatörvényről tett nyilatkozatot. Szerinte ez a törvény bizonyos nyugtalanságot okozott külföldi körökben s nézete szerint később valószínűleg módosítják. Anélkül, hogy politikai kilátásokról kívánna nyilatkozni, szükségesnek tartja hangsúlyozni, hogy ilyen vitális kérdésben, mint az ország petroleum politikája, a nemzet valamennyi képviselőjének együtt kell dolgoznia s ezért valószínű, hogy ezt a törvényt előbb-utóbb módosítják valamennyi politikai párttal egyetértésben.

A MAI PÉNZPIAC

Kedd, szeptember 30.

A világpiacon a svájci frank erősödött meg, amivel szemben feltűnő a dollár gyengülése.

A belföldi piacon tegnap délután és ma délelőtt az izraelita ünnepek miatt forgalom nincs, a piac áll. Aru van elegendő. Déli záró árfolyamok: egy svájci frank 37 lej, egy angol font 868, egy olasz lira 8.56, egy dollár 193, egy francia frank 10.40, egy csekkorona 5.80, egy lejért 367 osztrák, illetőleg 390 magyar korona.

Zürich. Devizák (zárlatban a tegnapi zárastól való eltérések). Nyitás: egy dollár 5.23 (— 1 és háromnyolcad), egy angol font 23.40, száz francia frank 27.40 (— 10), száz olasz lira 22.85 (— 7), száz cseh korona 15.70, száz dinár 7.22 (— 8), száz lej 2.70, tízezer magyar korona 0.68 (— fél), tízezer osztrák korona 0.73 és ötnyelcad (— háromnyolcad), száz járadék márká 124 és fél.

(—) Budapesti értéktőzsde. A tegnapi tőzsdenapon az üzletmenet lanyha. Zárati árfolyamok ezrekben: Magyar hitel 415, Osztrák hitel 147, Salgó 415, Rima 22, Délivasút 55, Államvasút 400, Atlantika 20, Ganz-Danubius 1975, Kőszén 2275, Papíripar 30, Nasici 1775, Szlavónia 74, Földhitelbank 220, Viktória malom 194, Kereskedelmi Hitelbank 21, Beocsini 600, Láng 80, Lipták 9.5, Schlick 43, Brassói 295, Zabolai 62, Baróti 2.3 Cukoripar 1950, Klotild 46, Temesi szesz 200, Hungária műtrágya 87, Olasz bank 20, Angol-Magyar 40, Leszámitoló 58, Magyar-Cseh 22, Nova 125, Kronberger 14, Közúti 63, Csaky 11, Viktória butor 3, Ofa 450, Malomsoky 7.5, Pesti Hazai 2495.

(—) Az idegi répatermés fedezi Románia cukorszükségletét. Szatmárról jelentik: A bukaresti cukorgyári igazgató Brenner Henrik a napokban Szatmáron járt és kijelentette, hogy az idegi répatermés lehetővé teszi, hogy egész Románia cukorszükségletét belföldi gyártással biztosítsák. A szállítási zavarok eliminálására a nagyobb városokban állandó raktárakat állítanak fel. Szatmármegyében, ahol négy raktár lesz és Máramarosban a cukorkampany lebonyolításával a Casa Noastra és a Banca Romaneasca bankokat bízták meg.

(—) A brassói Bőripari Szindikátus második közgyűlése. A Brassói Bőripari Szindikátus október 5-én tartja a városbáza tanács-terében 1924 évi második közgyűlést. A gyűlés tárgya az alapszabályok elfogadása és a bőripar jelenlegi helyzetének megbeszélése lesz. Az általános gazdasági krízis olyan súlyosan nehezedik az egész bőriparra, hogy eredményeket csak akkor tudna elérni, ha közös terv és erős szervezet alapján működik. Epen ezért a szindikátus felhívja a helybeli és vidéki önálló bőriparosokat arra, hogy jelenjenek meg ezen a gyűlésen, hogy közös platform alapján járassanak el a bőripari érintő kérdésekben. Különösen a vidék bőriparosainak érdeke, hogy csatlakozzanak a brassói központhoz, mert mind a nyersanyag beszerzése tekintetében, mind pedig a készárúk értékesítésében nagy könnyebbésségükre szolgál, ha szervezetbe tömörülnek. E szervezetnek neve »Bőripari Szövetkezet« lenne és mindazokat az előnyöket biztosítaná tagjainak, amelyeket a hasonló szervezetek nyújtanak tagjainak.

Felölös szerkesztő: Kocsis Béla.

Kiadó: »Brassói Lapok« nyomdaja

Mérték után
legjobban és
legolcsóbban

KÓSA ALBERT

2104 Brassó, Kolostor-ucca 27.
szabómesternél öltözködhetsz, ahol úgy a belföldi
mint angol szövetek állandóan raktáron vannak.

KIRCHEIS-féle

plémegymunkáló-

gépek

amíg a készlet tart

KÉPVISELET:

BRASSÓ, KUT-UCCA 43

Gépvásár

Egy dolog kétségtelen,

hogy a legjobb vászonneműeket, va-
lamint mindennemű harisnya-, sző-
vött- és rövidárut legolcsóbban mégis

APFELBACH H.

cégnél vásárolhatja... Miért éppen ott?

Erre csak egy észszerű felelet van:
mert saját házában, kiadás nélkül,
konkurencián felül

áll!

Brassó, Uj-ucca 25.

A Lakatos-uccától balra a harmadik ház.

7974

szaküzlet
írógépek
részére, valamint
javító műhely

Hans Cloos
BRASSÓ - SEGESVÁR
Fekete-u. 19. Kut-tér 1.

Figyelem!

Megérkeztek!

ŐSZI ÉS TÉLI
ujdonságaink

Női és férfi divatszövetek, velourok, selyem,
bársony és Flanell áruk, melyek detailban
engros árakban kerülnek eladásra.

2099

Luca P. Niculescu utóda

Fekete-u. 2.

ION MUNTEANU

Kapu-u. 15.

Padlófénymázak,

Emailfénymázak, fehér és színes,

Anilinfestékek,

fa, gyapju, pamut, ruhák és husvét-i tojás festékek
:: részére, ::

csak a legjobb gyártmányok. A leggazdagabb választékban
olcsó árak mellett **TEUTSCH GY. drogéria**

2073

Brassó, Kolostor-ucca 5.

ANGOL

FRANCIA

SCHWEICI

ujdonságok
megérkeztek

ASCHER

TESTVÉREK

Megtekintés
vételkényszer
nélkül.

2056

Brassó, Kapu-ucca 5. szám
A legutolsó ujdonságokat a külföld legna-
gyobb selyem-, szövet- és vászongyáraiban
személyesen szereztük be, így tehát minőség-
ben a legjobbak, árban a legolcsóbbak vagyunk.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal

Kivétel nincsen,

kell, hogy Önt is érdekelje

2096

az, hogy üzletünk végkiárusítását, míg a készlet tart **okt. hó 2-ától (csütörtök)**
kezdődően **Fekete-ucca 8. sz. alatt** (Metropol-szálloda mellett) folytatjuk.

Áraink meglepően olcsók!

Igy mindennemű ruházaticikk beszerzésére **most van a legjobb alkalom a**

Klein József és Fia cégnél.

A szív legmélyebb fájdalomával tudatjuk az összes rokonainkkal, barátainkkal és ismerőseinkkel, hogy szeretett jó gyermekünk, gondos férj és apa

MARTIN REIMER

vasöntő

folyó hó 13-án súlyos szenvedés után, az Urban csendesen elhunyt:

Brassó, 1924. szept. 27.

A gyászoló család.

Alulírottak a szív legmélyebb fájdalomával tudatjuk úgy a magunk valamint az összes rokonok nevében, hogy forrón szeretett jó édesanya, nagyné, anyós, sógornő és nagynéni

özv. Lukács Dénesné
szül. Haas Anna

f. hó 29-én reggel 3 órakor, özvegységének 27-ik évében rövid, de súlyos szenvedés után az Urban csendesen elhunyt.

Drága halottunk földi maradványait okt. 1-én d. u. 1/5 órakor fogjuk az Alsófény-uca 12. sz. alatti gyászházból örök nyugalomra helyezni.

Az engesztelő szent mise-áldozat csütörtök reggel 1/8 órakor lesz a plebánia templomban az Egek Urának bemutatva.

Brassó, 1924. szept. 29.

Nyugalma legyen csendes, emléke áldott!

A gyászoló család.

Arverési hirdetmény.

A Csiktusnádi Gyógyfürdő Birtokosainak Szövetkezte 1924 évi október hó 5-én, vasárnap d. e. fél 10 órakor tartandó nyilvános versenytárgyaláson 1925 saison év tartamára azonnali fizetés mellett bérbeadja Baila Tusnad területén gyakorolható következő iparjogokat:

1) Mészárlási, 2) kettő pék, 3) férfi fodrász és borbély, 4) női fodrász manicur, 5) férfiszabó, 6) női szabó, 7) kettő cipész, 8) kettő fényképész, 9) mosóda, 10) Vámszedés.

Kikiáltási árak: 1) 20.000 lej, 2) egyenként 8000, 3) 5000, 4) 2500, 5) 2000, 6) 500, 7) egyenként 1000, 8) egyenként 3000, 9) 500, 10) 15.000 lej.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10 %-a. Árverési és szerződési feltételek az igazgatóságnál betekintheők.

Tusnad-Bái, 1924. szeptember 21.

7984

Fürdőigazgatóság.

FÁBIÁN ISTVÁN

Brassó, Kórház-sor 12 sz.

Orvossebészeti műszerek, kórházberendezések és betegápolási cikkek gyári lera-kata. Nagy raktár mindennemű orvosi műszerekben, műtő-berendezések, sterilizáló felszerelések, kötszerek, sebészeti gummiárak, sérvkötők, gummiharisnyák

és összes higiénikus betegápoló cikkekben. Törött Record fecskendők azonnal becséreltetnek. Teljes orvosi és kórházi felszerelések.

Földmívelésügyi Ministerium

engedélye alapján

Lucerna- és lóheremagot

minden mennyiségben

vásárol

„Mezőgazdák”

Kereskedelmi Részv.-társaság, Aradon.

Főgépezés,

ki a famegmunkáló gépek kezelésében jártas, városi üzemhez kerestetik.

Cím: 7-2. szám alatt a kiadónivatalban.

Egészséges tengerit

kocsitátelekben legolcsóbb napi áron azonnal ajánl.

Csakis viszonteladóknak és gyárosoknak.
SZENDE JÁNOS, Brassó, Arva-ház-u. 3. sz. — TELEFON: 112.

KELLERMANN:

Schwedenklee utolsó szerelme

AZ ALAGUT világhírű szerzőjének legújabb regénye magyar fordításban. — Egy sokat átélt 45 év körüli férfi utolsó, viharos fellobbanása az elbeszéléséről kires Kellermann nagy-szerű előadásában.

Ára 45.- lej.

Kapható mindenütt.

Kiadta: BRASSÓI LAPOK KÖNYVOSZTÁLYA BRASSÓBAN

APRÓ HIRDETÉSEK

Egy szó ára: 3 lei. - Vastagabb betűvel 6 lei. - Állást keresőknek 25% engedmény. - Legkisebb apróhirdetés ára 30 lei.

Személyszállító autó-vállalat. — Jancsó. Telefon 5-30 Brassó, Fekete-ucca 44. 9468

Cimexol holtbiztosan kiirt minden **poloskát** családotól. Egy üveg ára 20 lej. Főlerakat: Krafft & Herberth, Brassó. 5088

Intelligens uri nő házzvezetőnek elmenne magános urhoz, vidékre is. Részletes ajánlatokat a kiadó továbbít, megbíztató jellegre. 5950.

Mozigépet (vetítőt) keresek megvételre üzemképes állapotba. Ferencz Lajos, Cárta, jud. Cinc.

Tárgul-Muresen (Marosvásárhely) vendéglő beszállóval bérbeadó 5 évre, berendezésnek örök áron megvételével. Tudakozódni Terra ügynökség Tg.-Mures, Strada Regina Maria 2. 5965

Képzett német tanítónő elvállal még német órákat kezdőknek, előrehaladottnak és társalgásból is. Else Wagner, Hosszu-ucca 71. 5966

Okleveles kertész, ki úgy konyha mint virágkertetben kellő gyakorlati bírt, **azonnalra** felvétetik. Nőtlenek előnyben. Bizonyítványokkal személyesen jelentkezhetnek Tompa István gazdaságában Kisborosnyó, Háromszék m. 5967

30.000 Leier eladó üzem képes **Ford** autó új gumikkal. Balázs Baraolt. 5964.

Egy szép különbejártu **butorozott szoba** kerestetik. Cím 5959 szám alatt a kiadóban.

Egy vagon prima **fajalma** kézzel szedett mázsánként 400 Lej-ért eladó. özv. Deák Lászlóné, Covasna. 7971

Francia munkába perfect varrónő állást kaphat. Ugyanott tanuló lány is kerestetik. Jancsó Cerna-u. 2. 7972

Jog és államtudományok doktora, iparvállalati cégvezető, perfect könyvelő és levelező, aki több nyelvet beszél állását változtatná. Ajánlatokat „Vidékire” jellegre Hegedűs Hirlapiróda Oradea-mare kerek. 7973

Eladó ház Csikszere-dában a Boulevardul Regele Ferdinand L 13 sz. 4 modern lakosztályból és két üzlethelyiségből álló ház a beltelekkel a raktárhelyiséggel együtt eladó. Ez ügyben a szükséges felvilágosítással a tulajdonos szolgál. 7977

Magyar házasparvar és konyha részére egy megbízható konyregáti uradalomhoz be-restetik. Cim Crainic Comuna Bălăria, J. Vlasca.

Zsilvölgyében egy jó galmu mészárszék mellett helyiségekkel és lakással azonnal kiadó, esetleg más üzletnek is megfelel. Cim Vas Jenő Lupény.

Perfekt gépiró, ki román nyelvet szótan írásban perfect bírja, megfelelő állást keres. Ajánlatokat „3000” jellegre kiadónivatalba kerek.

Patheon 110 lemez eladó, lemezek elsőrangú zenész és énekesektől, lók, német és magyar rabok, gyönyörű kiválvánnyal, a lemezek lön is eladók, Dravet Ghiriş-Arieş.

3 lóerős majdnem Hoffner-féle gőzgép cserélném egy 8-9 lóerő benzinnel. Dravet ky, Ghiriş-Arieş.

Cipész segéd keresi Törösvárra, Kert Mihály, cipész mester.

Jól főző házzvezető keres falura magános tálemben. Cim 7986 alatt a kiadóban.

Lakások üzlethelysége kiadók, házak, garázok eladók. Kolos ucca 28.

Eladó jókarban levő H. P. vasrámas gőzgép garnitúra berendezéssel külön is. Megkinthető, Szekeres Jánál. Uzon Háromszék.

Eladó rezágyák, rá-cok, szekrények, asz-szék, vásári láda. Ucca 10.

Déliutáni foglalkozás keres hivatalnoknő, bel megkeresést, Rom-jellegre a kiadoba

Eladó egy szép mek ágy és egy állapothban levő 171 folyton égő kályha. 8001 sz. alatt a kiadónivatalban.

Hirdetmény. Eladó takarmány répa az Általános Fogaz Szövetkezetben ár egyezés szerint.

Egy jókarban levő személyes tura autó egy 18-24 lóerős N. autómotor eladó. Megkinthető a Nagel autós-rageban.

Hat személyes autós egyezés szerint alcsóném egy kisebb beszántógéppel. Cim szám alatt a kiadóban

Egy cséplőszekrény egy 6-os cséplőgép keresek megvételre. 5920 sz. alatt a kiadóban

Soci György posztó-áruházaiban, Brassó

rövid ideig tartó nagy szövet-eladás. 20.000 m. szövet kerül eddig nem létezett áron eladásra.

Kapu-u. 27. sz. alatti áruházban

15.000 méter szövet-áru

30%-al olcsóbban mint bárhol áll a vásárlóközönség rendelkezésére.

A Weisz Mihály-u. 18. sz. üzletben

5000 méter szövet-maradék

beszerzési áron alul lesz eladva.

Ezen hallatlan olcsó árak csak rövid ideig érvényesek!

Nyomatott a „Brassói Lapok” nyomdavidálatának körforgógépén, Brassóban.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pt. Școală - BCU Cluj